

Lounais-Suomen ympäristökeskuksen monistesarja

10/2004

Mirja Kortesharju, Anni Karhunen

Maatalousalueiden luonnon
monimuotoisuuden yleissuunnitelma
Ahlainen, Pori

TURKU 2004

.....
LUNAI-SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS

Julkaisu on saatavana myös Internetissä
www.ymparisto.fi/julkaisut

ISBN 951-614-044-0
ISBN 951-514-045-9 (PDF)
ISSN 1238-3201

Taitto: Päivi Niemelä
Piirroukset ja valokuvat: Mirja Kortesharju

Karhukopio Oy
Turku 2004

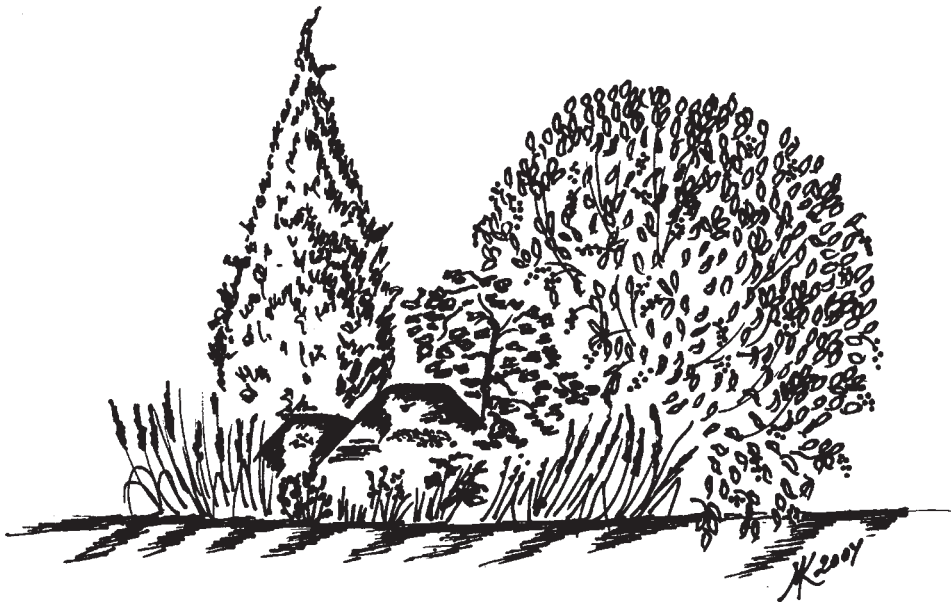
Sisällys

1 Johdanto	5
2 Menetelmät	6
3 Suunnittelualueen yleiskuvaus	9
4 Luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelma	12
Luonnon monimuotoisuus Ahlaisissa	12
Yleissuunnitelma ja karttamerkinntät	13
Kohdekuvaukset ja hoitosuositukset	16
5 Luonnon monimuotoisuuskohteiden toteutus ja rahoitus	49
6 Luonnon monimuotoisuusalueiden hoito	50
Lähteet	56

Johdanto

Luonnon monimuotoisuuden yleissuunnittelun tarkoituksena on tehostaa maatalousympäristön luonnon monimuotoisuuden edistämistä ja ylläpitoa. Yleissuunnitelman tarkoituksena on kohdistaa luonnon monimuotoisuuden edistämistoi-
mia suunnittelualueen merkittäviin kohteisiin ja ohjata mm. erityistuen hakemisen yhteydessä tehtäviä tilakohtaisia suunnitelmia. Lumo-yleissuunnittelun yhteydessä selvitetään suunnittelualueella sijaitsevat luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävät kohteet ja elinympäristöt sekä esitetään kartoitetuille kohteille hoito- ja kunnostustoimenpidesuosituksia. Ahlaisten alueen yleissuunnitel-
massa on lisäksi tarkasteltu maisemallisesti merkittäviä kohteita.

Yleissuunnittelun tavoitteena on parantaa viranomaisten, neuvojen ja viljelijöiden välistä vuorovaikutusta ja luoda paikallista innostusta luonnon monimuotoisuuden edistämiseen. Ahlaisten alueen lomo-yleissuunnitelma on laadittu yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Näin etenkin paikallinen näkemys ja tietämys ovat tulleet huomioiduksi. Tarkoitus on, että suunnitelmajulkaisu päättyy alueen maanomistajien käyttöön ja on hyödyksi erityisympäristötukia ja muutakin maa-
seutuun liittyvää toimintaa suunniteltaessa.

2

Menetelmät

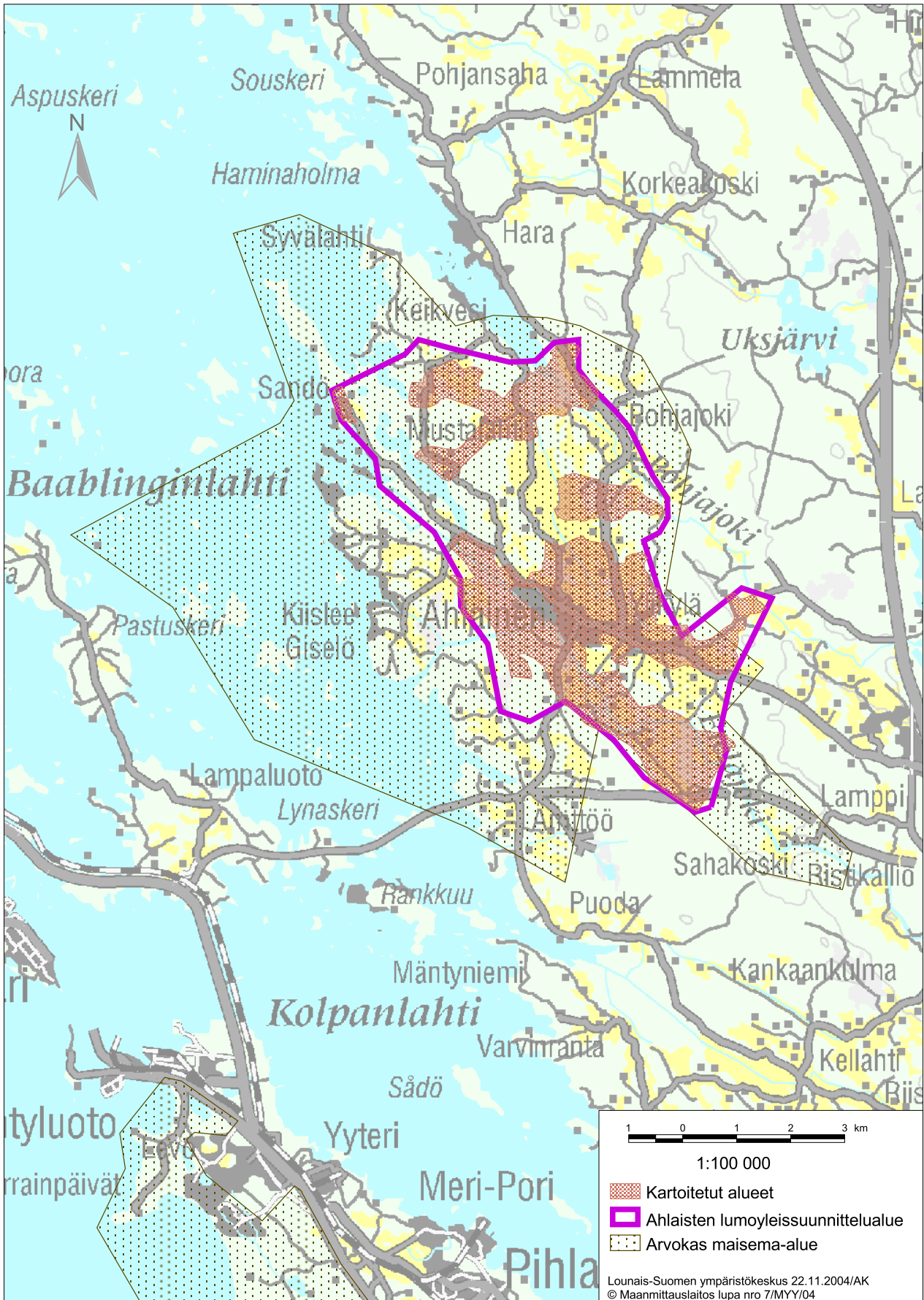
Satakunnan ensimmäiseksi maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden yleissuunnittelualueeksi valittiin keväällä 2004 Ahlaisten alue. Vastaavaa suunnittelua on tehty Lounais-Suomen ympäristökeskuksen toimesta Varsinais-Suomessa mm. Aurajokilaaksossa erityisesti Paattistenjoen alueella (Karhunen, Jaakkola 2003), Halikonjokilaaksossa (Lehtomaa, Karhunen 2002), Sauvo-Karunan alueella (Pakkannen, Lammi, Jaakkola 2004) ja Kemiössä, josta julkaisu ilmestyy alkuvuodesta 2005. Myös Merikarvialla on neuvontahankkeessa kerätty lumoaineistoa.

Satakunnan lumohanketta varten perustettiin maaliskuussa 2004 ohjausryhmä, johon kuuluivat Porin kaupungin maaseutuviranomainen Pekka Vallin, Sanna Seppälä ProAgria Satakunnan Maaseutukeskuksesta, Kimmo Nuotio Porin kaupungin ympäristötoimistosta, Pentti Nieminen ProAgria Suomen kotieläinjalostusosuuskunnasta, Elina Liinaharja MTK-Satakunnasta, Altti Tuomela Ahlaisten maataloustuottajayhdistyksestä, Eija Mutila Satakunnan TE-keskuksesta sekä Mikko Jaakkola, Juha Manninen ja Anni Karhunen Lounais-Suomen ympäristökeskuksesta. Ohjausryhmän tehtävänä oli ohjata ja arvioida lumoyleissuunnittelua ja tuoda työskentelyyn sekä paikallista että laajempaa näkökulmaa. Ohjausryhmä toi arvokkaan lisänsä suunnitteluun ja heiltä saatiin sekä tietoja suunnittelualueesta että erilaisia ideoita ja näkemyksiä. Ohjausryhmä kokoontui kolme kertaa hankkeen aikana.

Ahlaisten alue valittiin suunnittelualueeksi, koska se on arvokasta maisema-aluetta ja siellä on aktiivista maataloutta. Suunnittelutyön kuluessa raja-alue muuttui ja päätettiin keskittyä ydinalueille peltoaukeitten tuntumaan. Ensimmäisessä rajauksessa ei Pohjajoen tienoota ollut mukana, mutta ohjausryhmän ehdotuksesta se päätettiin ottaa mukaan. Erityisesti näin tehtiin, koska alueella on laiduneläimiä, jotka ovat usein luonnon monimuotoisuusalueiden hoidossa ensisijaisen tärkeitä. Suunnittelutyön kuluessa luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviä kohteita löytyi muutamia alkuperäisen suunnittelualueen ulkopuolelta ja osaa alueesta ei ajan puutteen vuoksi kartoitettu (kartta 1).

Lumosuunnittelun alkaessa keväällä ennen maastotöiden aloittamista Ahlaissa pidettiin aloitustilaisuus, jossa esiteltiin hanketta, siinä työskentelevä maastotyöntekijä ja kartoille kerättyä esitietomateriaalia. Paikallislehdessä ja paikallisradion menovinkeissä ilmoitettiin tilaisuudesta ja lisäksi suunnittelualueen maanomistajille lähetettiin tiedotekirje, kutsu tilaisuuteen ja kysely, jossa tiedusteltiin maanomistajan tiedossa olevista mahdollisista lumokohteista sekä neuvonnan ja suunnitteluavun tarpeesta. Osa kutsukirjeistä myöhästyi, mutta tilaisuuden osallistujamäärästä päätellen tieto oli kuitenkin tavoittanut monet. Lisäksi lumosuunnittelun alkamisesta kirjoitettiin Satakunnan Kansa ja Luoteis-Satakunta -lehdissä. ProAgria Satakunnan Maa- ja kotitalousnaiset järjestivät elokuussa 2004 retkelyn, jossa mm. tiedotettiin Ahlaisten lumoyleissuunnitteluhankkeesta ja käytiin kahdessa suunnittelualueen kohteessa.

Maanomistajilta saatiin tiedottamisen seurauksena ja maastotöiden kuluessa monia yhteydenottoja, jolloin kyseisten viljelijöiden tiloilla oleviin kohteisiin tutustuttiin yhdessä. Muutoin maanomistajiin otettiin yhteyttä maastotyöskentelyn lomassa. Kiinnostavia lisätietoja alueista ja niiden historiasta kertyi runsaasti suunnittelutyön tueksi. Lähetettyyn kyselyyn tuli niukasti vastauksia, joten se ei ehkä

Kartta 1. Ahlaisten lumoyleissuunnittelualue

ole oikea keino selvittää neuvonnan tarpeita tai maatilan lumokohteiden olemassaoloa. Viljelijöillä ei tunnu olevan aikaa vastata kyselyihin, joten seuraavissa yleissuunnitelmahankkeissa harkitaan muita keinoja.

Ahlaisten aluetta on inventoitu eri tarkoituksiin jo aiemmin ja merkittävistä luonto- tai maisemakohteista oli olemassa esitietomateriaalia. Aiemmin tehtyjen kartoitusten ja selvitysten tarkastelun ohella menetelmänä käytettiin vanhojen pitäjäkarttojen (kartoitusvuodet noin 1927-32) ja nykyisten peruskarttojen päällekkäistarkastelua. Alueelta haettiin sellaiset kohteet, jotka ovat olleet vanhojen karttojen mukaan laidun- tai niitettyä niittyä ja jotka eivät ole nykyiseltä maankäytöltään peltoa tai rakennettua aluetta. Näitä alueita merkittiin kartoille maastokäyntien pohjaksi. Ongelma oli saada vanhat pitäjäkartat digitaalisena nykyisten aineistojen kanssa päällekkäin. Eri karttalehdet eivät ole aina täydellisesti yhteensopivia ja jossain kohdin merkinnöissä oli paljon tulkinnan varaa. Myös digitalisointi vääristää hieman sijaintitarkkuutta. Noin kolmasosa löydetyistä lumokohteista osui samoille tai aivan lähialueille kuin vanhojen karttojen niitty. Näin ollen vanhoja karttoja voi käyttää maastokäyntien kohdentamisessa ainakin suuntaa antavana taustamateriaalina.

Yleissuunnitelman kohteita tarkasteltiin pääasiassa kasvillisuuden, topografian, kosteusolojen, maisematekijöiden sekä aiemman perinteisen maatalousmaan käytön mukaan. Osassa kohteita monimuotoisuuskohteen valintaan vaikuttivat linnusto ja hyönteiset, lähinnä perhosten esiintyminen. Alueelta ei ollut tarkoitusta etsiä kaikkia mahdollisia luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviä kohteita, vaan kohtuullinen määrä hyviä esimerkkikohteita.

Lähdeaineiston tarkastelun ja maastokäyntien tuloksena syntyneet aluerajaukset siirrettiin paikkatietojärjestelmään ja sitä kautta kartoille. Lumokohteiden rajauksen lisäksi paikkatietojärjestelmään lisättiin kohteiden elinympäristötyyppi, hoitosuositus ja lyhyt luonnehdinta alueesta. Tuloksista laadittiin kaksi yleissuunnitelmakarttaa, joista toisella kohteet esitellään jaoteltuna elinympäristötyypin mukaan ja toisella samoille kohteille esitetään hoitosuositukset.

Suunnitelman luonnoskarttoja esiteltiin viljelijöille avointen ovien tilaisuudessa, josta tiedotettiin lehti-ilmoituksella Satakunnan Kansa-lehdessä ja alueen viljelijöille lähetetyllä kutsukirjeellä. Ilmoituksia laitettiin lisäksi Ahlaisten ilmoitustauluille. Yhteistyö paikallisten tahojen kanssa auttoi järjestämään tilaisuuden, josta saatiin monenlaista mielenkiintoista lisätietoa luonnon monimuotoisuuskohteiden kartoituksen tarkentamiseen. Samassa tilaisuudessa oli mahdollista saada erityistukiin ja muihin maatalouden ympäristöasioihin liittyvää neuvontaa. Ahlaisten lumoyleissuunnitelman luonnoskarttojen esittelystä uutisoitiin myös paikallisradiossa.

Luonnoskartat olivat tutustuttavina maaseutuviranomaisen toimistossa sekä Ahlaisten tuottajien edustajalla noin kuukauden ajan. Karttoihin merkityt ja suoraan suunnittelijalle tulleet kommentit otettiin huomioon lopullisessa suunnitelmassa. Yleissuunnitelmajulkaisu toimitetaan kaikille alueen viljelijöille ja muille siitä kiinnostuneille. Lisäksi isot, mittakaavassa 1 : 10 000 olevat lopulliset kartat toimitetaan Porin maaseututoimistoon ja mahdollisesti paikallisten tuottajien edustajalle. Näin niihin voi tarvittaessa tutustua.

Suunnittelualan yleiskuvaus

Ahlaisten luonnon monimuotoisuuden yleissuunnittelualaue on luonnoltaan ja maisemaltaan varsin monipuolinen. Yleisin maalaji alueella on moreeni, joka näkyy maiseman pienipiirteisenä rikkonaisuutena. Alue on mäkiä ja kivikkoista, mutta kokonaisuudessaan alueen korkeuserot ovat kuitenkin vähäisiä. Moreeni-alueiden välissä olevat savikot ovat nykyään kauttaaltaan peltoja. Huomattava maisematekijä on keskellä aluetta sijaitseva kaakosta luoteeseen päin suuntautunut harju, joka jatkuu saaristoon asti. Se on myös merkittävä pohjavesialue ja maa-aineksen ottoalue. Maisemaa monipuolistavat vielä alueen läpi virtaavat Eteläjoki ja Pohjajoki, joissa on useita pieniä koskipaikkoja ja joiden varrella on vesistö- rakentamistöistä huolimatta paikoin kaunista luonnon ympäristöä. Ahlaisten edustan saaristossa ja rantaviivan tuntumassa näkyy sama pienipiirteisyys ja rikkonaisuus kuin maallakin.

Suunnittelualaue sijaitsee kokonaisuudessaan Ahlaisten valtakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella (kartta 1). Ahlaisten kirkonkylä ja Ylikylä ovat kulttuurihistoriallisesti merkittäviä ympäristöjä, joihin kuuluu edelleen useita arvokkaita rakennuksia ja rakennusryhmiä. Kokonaisuudessaan Ahlaisten asutuskeskittymä on kaunis, vihreä miljö, jossa kylätie kulkee hyvin hoidettujen talojen ja puutarhojen lomassa. Kalastuselinkeinon tuomat rakenteet ja asutuskuviot ovat myös edelleen nähtävissä ja maisemallisesti ja historiallisesti merkittävä vanha postitie on säilynyt osittain varsin hyvin. Siellä täällä muuallakin alueella on vaihtelevia kauniita mäki- ja peltomaisemia niihin sopivine rakennuksineen. Aivan yleissuunnittelualan kaakkoiskulmassa on museoviraston aineiston mukaan kaksi pronssikautista muinaisjäännekohtetta, mutta niiden tämän hetkisestä tilasta ei ole tietoa.

Pooskerin saariston Natura-aluekokonaisuudesta Mustalahden ja Ahlaistenjoen alue ulottuu osittain suunnittelualaueelle. Se on luontoarvoiltaan monipuolinen ja erittäin merkittävä alue, joka on jo aiemmin kuulunut lintujensuojeluohjelmaan. Ahlaisissa on muutamia osayleiskaavan luontoselvityksessä merkittäväksi todettuja alueita, joista osa tosin jää tämän yleissuunnitelma-alueen ulkopuolelle. Kallioista huomattavia ovat Tonttukallio, Hööpäkin kallio, Navettomaan kalliot, Nielpäkin kallio, Vareskallio, Helakallio, pieni kallioalue Isokorventien alkupäässä, ennen taajamaa Ahlaistentien lähellä oleva laajahko kallio sekä Pärkeenkallio. Samassa luontoselvityksessä on myös merkittäviksi kohteiksi arvioitu sekä Eteläjoen että Pohjajoen koskialueita ja tulvauomia, kuten myös niittymäiset alueet Navettomaankallion lähellä ja Pohjajoen Piippurannassa. Lisäksi merkittäviksi luontokohteiksi on todettu Vareskallion vierellä olevat lehtolaikut sekä katajaa kasvava alue Ahlaistentien ja Keikvedentien välisellä metsäalueella sekä Holamppin ja Pohjajoen suiston kosteikkoalueet. Satakunnan perinnemaisemainventoinnissa (Jutila, Pykälä, Lehtomaa 1996) Ahlaisissa todettiin olevan seitsemän perinteisen maankäytön muovaamaa aluekokonaisuutta. Niistä Ahlaisten kirkon kedot, Paavolan kedot ja Landskatan laitumet on todettu maakunnallisesti merkittäviksi ja muut ovat paikallisesti huomionarvoisia.

Kosteikkoja:

- Ahlaistenjoen rantaniittyä

- Flakanjärven maisemia

Maisemallisesti merkittävä kohde:

- Isokorventien näkymiä

Perinnebiotooppeja:

- *Metsänreunalaidunta*

- *Laidunniittyä*

- *Tienvarsiketoa*

4

Luonnon monimuotoisuuden yleissuunnitelma

Luonnon monimuotoisuus Ahlaisissa

Ahlaisista löytyi varsin paljon maatalousalueiden luonnon monimuotoisuutta, vaikka osa suunnittelualueesta jäi kartoittamatta. Suunnittelualueelta erottui selvästi luonnon monimuotoisuuden kannalta erityyppisiä selkeitä kokonaisuuksia. Ahlaisten kylätaajaman lähialueet ovat kulttuurihistoriallisesti merkittävää miljööä, jossa havaituilla luonnon monimuotoisuuden kannalta kiinnostavilla kohteilla on aina vahva kulttuurivaikutus. Usein alueisiin liittyy rakennusten, pihojen ja puutarhojen lähialueita. Tieympäristöt ja jo osittain maisemoituneet sorakuopat liittyvät tähän kokonaisuuteen, johon myös asutuksen ja tiestönkin historia vaikuttavat. Oma alueensa on suurten tehokkaasti viljeltyjen tilojen ympäristöt, joita luonnehtivat laajat peltoaukeat ja joissa pienipiirteisyys ja luonnon monimuotoisuus on vähäisempää, mutta sitäkin tärkeämpää säilyttää. Rehevyys on tyypillistä tämän kokonaisuuden lumukohteille. Kauempana Ahlaisten keskustasta on alueita, joilla tilat ovat olleet pienempiä eivätkä välttämättä aina niin intensiivisesti viljeltyjä. Monilla alueilla on karjanhoitoa jatkettu pitkään ja sen ansiosta lukuisia monimuotoisuuskohteita on löydettävissä. Kokonaisuudessaan Ahlaisten alueelle luonteenomaista on maiseman rikkonaisuus ja pienipiirteisyys, minkä vuoksi pellon ja metsän reunavyöhykkeitä ja pellon keskellä olevia metsä- tai pensassaarekkeitä ja niihin liittyvää luonnon monimuotoisuutta löytyy runsaasti. Muutamat Ahlaisten kartoituksessa esille tulleet luonnon monimuotoisuuskohteet ovat luonnon ympäristöjä. Niihin ei niinkään ole vaikuttanut maataloustoiminta, vaikka ne sijaitsevatkin peltoalueiden lähistöllä. Omaa luokkaansa on Ahlaisissa laajalle ulottuva Mustalahden kosteikko- ja rantaniittykokonaisuus, jonka runsaat luontoarvot, mm. monipuolinen linnusto, tekevät alueesta luonnon monimuotoisuuden kannalta huomattavan.

Ahlaisissa monet reunavyöhykkeet ja pellolla olevien saarekkeiden reunat ovat hyvin ravinteisia ja niissä kasvaa ylirehevyydestä kertovia typensuosijakasveja kuten esimerkiksi vadelmaa, koiranputkea, nokkosta, maitohorsmaa, pelto-ohdaketta, pujoa, korkeita heiniä ja mesiangervoa. Peltoviljelyn helpottamiseksi on paikoin pellon reunoja suoristettu ja saarekkeitä pienennetty, mikä on vähentänyt luonnon monimuotoisuusarvoja. Samoin on vaikuttanut kaivuujätteiden ja ojien perkausmassojen läjitys metsänreunoille. Metsänhoidollisen raivauksen ja hakkuiden ulottuminen aivan pellonreunoille on myös vähentänyt maatalousympäristön luonnon monimuotoisuutta. Usein alueiden hoidolla ja siistimisellä kuitenkin voidaan edistää luonnon monimuotoisuutta ja ainakin parantaa maisemallisia arvoja. Monella alueella Ahlaisissa olisi hyvä tehdä laajempi, useaa lumokohdetta koskeva yhteissuunnitelma, jossa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden lisäksi maisema, rakennukset, tiet ja koko yleismiljö.

Yleissuunnitelma ja karttamerkinnot

Yleissuunnitelmassa kohteet on luokiteltu pääasiassa kasvillisuuden, topografian, kosteusolojen, maisematekijöiden sekä nykyisen tai aiemman maankäytön mukaan erilaisiin elinympäristötyyppeihin. Joissakin kohteissa otettiin huomioon mm. linnusto ja perhosten esiintyminen. Kohteista, jotka voivat käsittää useita erillisiä alueita, on laadittu yleiskuvaus, jossa kuvataan alueen tärkeimmät piirteet ja mainitaan kasvilajeja sekä mahdollisesti muitakin alueella esiintyviä eliölajeja. Luonnon monimuotoisuuden merkittävyttä on myös arvioitu osassa kohteita. Lisäksi kohteille on annettu suositukset hoitotoimenpiteistä, joilla kohteiden luonnon monimuotoisuusarvoja voidaan ylläpitää tai parantaa. Hoitosuositus on pyritty laatimaan siten, että hoitoalueet ovat esim. laidunnuksen kannalta riittävän laajoja. Useille pienille kohteille laidunnus olisi suositeltavin hoitomuoto, mutta käytännössä lähes mahdoton toteuttaa ja siksi hoitovaihtoehdoksi suositellaan raivausta ja niittoa. Suunnitelmassa ehdotettu suositus ei sulje pois hoidon järjestämistä muulla luonnon monimuotoisuutta edistävällä tavalla. Hoitosuosituksessa tarkoitetaan hoitoa sillä tavalla kuin maatalouden ympäristötuen erityistukikohteita hoidetaan, jolloin esimerkiksi aina hoitoon kuuluu raivaus- ja niittojätteen poiskuljetus. Ohjeet hoitoon on luettavissa kappaleessa 6. Kartoilla esitetään jokaisen kartoituksessa havaitun kohteen elinympäristötyyppi ja hoitosuositus.

Yleissuunnitelma-alueella on rajattu muutamia kohteita, joiden monimuotoisuusarvot ovat vähäisiä, mutta joita olisi maisemallisista syistä tai virkistyskäytön kannalta suositeltavaa hoitaa. Joihinkin lumokohteisiin liittyy olennaisena osana rakennukset, joiden kunnostaminen tai ylläpito todennäköisesti nostaa alueen arvoa. Karttarajaukset ovat yleispiirteisiä ja varsinaisessa erityistuen hakuvaiheessa alueet rajataan tarkemmin ottaen huomioon mm. hoidon järjestämiseen liittyvät seikat. Karttojen kohdenumero viittaa tekstin kuvaukseen. Alueiden luokittelu elinympäristötyypin mukaan on aina keskimääräinen arvio, sillä monet alueet sisältävät useitakin tyyppisiä. Luokittelu ei esimerkiksi erityistukien hakuvaiheessa sulje mitään tukityyppiä tai hoitomahdollisuutta pois. Yleissuunnitelma-alueella on todennäköisesti joitakin luonnonarvoiltaan huomattavia kohteita, joita ei tässä suunnitelmassa mainita. Kohteet ovat pienialaisia tai jostain muusta syystä jääneet pois tästä luonteeltaan yleispiirteisestä suunnitelmasta. Nämä alueet arvioidaan tapauskohtaisesti esim. erityistuen hakemisen yhteydessä. Kartat kattavat yleissuunnittelualueesta ne osat, joilta luonnon monimuotoisuuskohteita löytyi.

Suunnittelualueelta löytyi erillisiksi rajattuja monimuotoisuusalueita 229 kpl ja niiden yhteenlaskettu pinta-ala on noin 362 hehtaaria. Eniten löytyi pellon reunavyöhykkeitä ja saarekkeitä, joiden määrä on 119, mutta myös 41 perinnebiotooppialuetta, jotka ovat muodostuneet perinteisen laiduntamisen tai niiton tuloksena. Alueet yhdistettiin 70 kohteeksi. Laajin alue on kosteikko- ja pensaikko-alue, joka on Natura-alueita ja sen lähiympäristöä. Se on kooltaan vähän yli 200 ha. Ahlaisista löytyneet luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävät alueet ovat seuraavan tyyppisiä:

Perinnebiotoopit:

- hakamaat
- kalliokedot, kedot
- tuoret ja kosteat niityt
- merenrantaniityt

Reunavyöhykkeet, pellon saarekkeet:

- pellon ja metsän väliset reuna-alueet
- pellon metsäsaarekkeet
- pellon puu- ja pensassaarekkeet

Kosteikot, rantaniityt tai ruovikot, vesiympäristöt:

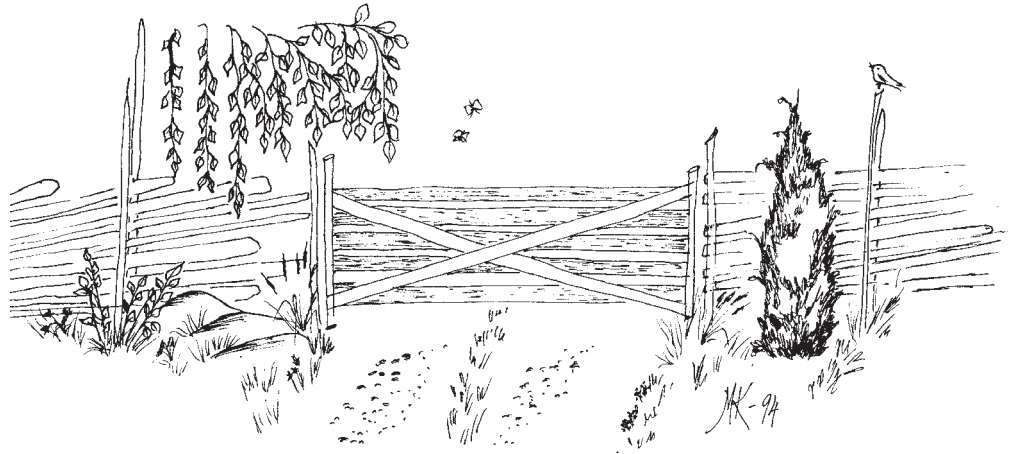
- luontaiset tai padotut kosteikot ympäristöineen
- jokivarsiympäristöt
- kosteat ruovikko-lepikko-alueet

Tiet ympäristöineen:

- vanhat tiet ympäristöineen
- maisemallisesti tärkeät tiet ympäristöineen

Muut luonnon monimuotoisuuskohteet:

- luonnontilaisena säilytettävät erilaiset ympäristöt
- retkeilyalueiden ympäristöt
- rakennusten ympäristöt
- maa-aineksen oton tms. yhteydessä syntyneet keinotekoiset alueet
- vähän lumoarvoja sisältävät maisemallisesti merkittävät kohteet

Reunavyöhykkeitä ja metsäsaarekkeita:

- *Peltotien reunan saareke*

- *Pellon ja metsän välinen reunavyöhyke*

- *Pellon pensassaareke latoineen*

Kohdekuvaukset ja hoitosuositukset

1. Metsäsaarekkeita ja reunavyöhykkeitä (Vestersund)

Kohteen pohjoisen niemekkeen Merikarviantie erottaa saarekkeeksi. Se on kulttuurivaikutteinen, vaihteleva alue, jolla on lato ja jonka läpi kulkee tie lähitaloille. Pellon itäreunalla on kumpareinen kaunis metsän reuna talon lähellä ja pieni saareke sen lounaispuolella. Merikarviantien itäpuolen matalalla saarekkeella ja tiesä kiinni olevalla osalla kasvaa runsaasti särmäkuismaa, mutta myös rehevöitymistä osoittavia kasvilajeja. Merikarviantien länsipuolen pienen pellon ympärys on luonnontilaisempi. Alueet ovat kivisiä ja vaihtelevia ja niillä kasvaa runsaasti mielenkiintoisia kasvilajeja. Kohteeseen kuuluvat lisäksi Merikarviantien itäpuolella tiehen rajoittuvat kauniit, hakamaiset männikkökumpareet, joista pohjoisempi ja isompi on kivinen. Kohteella kasvaa runsaasti pensaita: lehtokuusama, koiranheisi, ruusu, kataja, taikinamarja ja asutuksen vaikutuksesta omena, terttuselja sekä mustaherukka. Tuomi kasvaa paikoin läpipääsemättömänä tiheikkönä. Ruohovartisia kasveja ovat mm. keltamatara, ahomansikka, särmäkuisma, haurasloikko, lampaannata, kurjenkello, koiranvehnä ja metsävirna sekä tien varren kumpareilla törrösara. Ladon lähistö on rehevöitynyt.

Hoito: Alueita on laidunnettu aikaisemmin ja se olisi nytkin suositeltavinta. Kohteen ja sen lähialueen alkuperäisen luonnon poikkeuksellisen monipuolisuuden takia hoitotoimissa tulee olla varovainen. Raivausta ja harvennusta tarvitaan, mutta harkinnan mukaan osan tuomi- ja kuusamatiheiköistä voi jättää koskematta. Kuusta on raivattava varsinkin metsän reunassa. Reunojen niitto olisi tarpeellista, jotta liiallista rehevöitymistä saataisiin hillittyä.

2. Perinnebiotooppeja (Paavolan ketojen pohjoisosa)

Kohteen kaksi aluetta kuuluvat pääosin 1990-luvun alussa inventoituun maakunnallisesti arvokkaaseen perinnemaisemaan. Aikaisemmin inventoitu osa-alue 4 jäi nyt pois, koska alue on nykyään talousmetsämäistä. Tässä tarkastelussa perinnebiotooppeihin lisättiin kolmas alue keskellä olevan pellon länsipuolelta. Lisäksi pohjoista aluetta laajennettiin. Pääasiassa kohde on kuusivaltaista metsää, jonka laidunnus on loppunut. Siitä huolimatta pohjoisimman osan etelärinnekeho on paras Ahlaisissa nähty. Ahomataraa kasvaa kedolla runsaasti, samoin törrösaraa ja ahomansikkaa. Muita havaittuja lajeja ovat mm. särmäkuisma, keltamatara, ketoneilikka, hopeahanhikki, huopakeltano, päivänkakkara, kurjenkello, koiranvehnä, lampaannata ja rantaukonnauris. Kedon kallioiselta kohdalta löytyi haisukurjenpolvea ja Merikarviantien lähistöltä kyläkellukkaa. Alueiden mahtavat, vanhat kuuset luovat alleen hämärän suojapaikan ja ovat komeana taustana hienolle kedolle. Pohjoisemman alueen itäosassa kasvaa runsaasti ruusua ja paikoin katajat ovat tukahtumassa. Eteläisin alue on kivinen ja eteläpään länsirinne on vielä kaunis, joskin kuusettumassa. Pieni alue pellon länsireunalla on tuomi-vadelma-humalaryteikköä, jota reunustavat kauniit katajat. Pellon reunat ovat rehevöityneet.

Hoito: Nuoria kuusia on harvennettava pikaisesti, minkä jälkeen laidunnuksen palauttaminen parantaisi eniten aluetta. Laidunnukseen voisi ottaa myös keskelle jäävän vanhan pellon sekä sen lounaispuolisen rantapensaikon ja -metsikön. Kohteen ravinteisimmilta osilta olisi syytä ennen laidunnusta korjata heinäsatot. Jos laidunnusta ei järjesty, tarvitaan toistuvaa raivausta sekä paikoin niittoa.

3. Perinnebiotooppeja (Viikan kaakkoispuoli)

Kohteeseen kuuluu seitsemän erillistä saarekkoa ja reunavyöhykettä. Osa on aikaisemmin inventoituja perinnemaisemia, joiden piirteet ovat vielä säilyneet, vaikka laidunnuksen loppuminen on muuttamassa alueita. Edustavaan kasvilajistoon kuuluvat mm. lehtokuusama, ruusu, näsiä, kataja ja taikinamarja, keltamatara, särmäkuisma, ahomansikka, kumina, keltamaksaruoho, tuoksusimake, sormisara ja kylä- ja ojakellukan risteymä. Pohjoisosan alueet ovat sekoitus lehtomaista metsää ja entistä laidunmaata. Siellä hienoa kasvillisuutta edustavat lehtokuusama, vaahtera, ruusu, mustakonnanmarja, ahomansikka, keltamatara, särmäkuisma, pukkinjuuri, poimulehti, sormisara, syyläjuuri ja kevätlinnunherne. Osalla kohteen alueista on kaivuutöiden jälkiä.

Hoito: Jo tehtyä pensaiden raivausta olisi jatkettava ja avoimia osia voisi niittää. Laidunnuksen palauttaminen alueille olisi suositeltavaa. Hoitoa suunniteltaessa on huomattava luonnontilaisen lehtorinteen arvot.

4. Perinnebiotooppi (Viikan itäpuoli)

Perinnemaisema muistuttaa enemmän talousmetsää, koska aluetta ei ole enää laidunnettu aikoihin. Metsä on kallioinen ja edelleen avoin ja näyttävä. Siellä kasvaa runsaasti kaunista katajaa. Entinen pelto on tällä hetkellä lähes tuore ja märkä niitty. Alueella on myös hakamaisia, kivisiä saarekkoja. Puuvartisista kasveista kohteella kasvavat mm. lehtokuusama, vaahtera, punaherukka sekä ruusu ja ruohovartisista keltamatara, särmäkuisma, ahomansikka, isomaksaruoho, kevätlinnunherne, metsävirna sekä sormisara.

Hoito: Laidunnus olisi alueelle paras ratkaisu. Ilman hoitoa metsä muuttuu talousmetsäksi. Katajat säilynevät kalliolla, mutta ilman harvennusta metsän reuna sulkeutuu. Saarekkeilla tarvitaan myös raivausta. Entisen pellon niittymäisyys paranisi 1-2 kertaa kesässä tehtävällä säännöllisellä niitolla.

5. Luonnontilainen rantalehto (Pohjajoen pohjoispuoli)

Alue on tervaleppää, tuomea ja mesiangervoa kasvavaa tiheää rantalehtoa. Kuten tällaisilla paikoilla yleensäkin, linnusto on runsas ja satakieli äänekkäin laulaja.

Hoito: Alue on arvokas sellaisenaan eikä tarvitse välttämättä toimenpiteitä. Alueelle on mahdollista järjestää laidunnus lähialueiden yhteydessä, jolloin maisema avautuu ja kenttäkerroksen kasvillisuus muuttuu.

6. Perinnebiotooppi (Pohjajoen varsi)

Tähän kohteeseen kuuluvat sekä kivinen kuivempi sekametsä että paikoin pajukoinen rantaluhta. Sekametsässä on selviä laidunalueen piirteitä, lisäksi kiviäitaa ja useita perinnebiotoopin lajeja. Alueen runsaaseen pensaskasvillisuuteen kuuluvat mm. lehtokuusama, koiranheisi, ruusu sekä näsiä ja mielenkiintoisiin ruohovartisiin ketoneilikka, keltamatara, ahomansikka, poimulehti, päivänkakkara, törrösara, lännenmaarianheinä, kurjenmiekka, korpikaisla sekä melko runsaana esiintyvä humala.

Hoito: Alueet ovat paikoin kasvaneet liian tiheiksi, joten raivausta tarvittaisiin. Alueen hienon pensaslajiston takia harvennuksen tulisi olla hyvin valikoivaa.

7. Perinnebiotooppi (Pohjajoen eteläranta)

Kohde on laidun, joka ylittää länsireunan kuusikoista Pohjajoen rantaruovikoihin idässä. Suuri osa kohteesta on erilaisia rantaniittyjä. Niityn keskellä on myös muutamia metsäsaarekkeita, joita karja käyttää suojapaikkoina. Lähellä Pohjajoen ranta on kaunis leppäsaareke, kauempana joesta taas kuusisaareke. Kohteesta lounaaseen ja kaakkoon löytyy todennäköisesti lisää luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviä alueita, jotka kannattaa ottaa huomioon erityisesti, jos laidunnusta laajennetaan.

Hoitto: Laidunnus nykyiseen tapaan riittää hoidoksi, mutta kartoitushetkellä alue oli hieman alilaidunnettu. Eläimet näyttivät viihtyvän reunametsässä ja metsäsaarekkeilla, joita siten ei ole syytä harventaa. Jos alueella ei olisi laidunnusta, olisi saarekkeita raivattava.

8. Reunavyöhykkeitä ja metsäsaarekkeita (Varesalan peltoaukean ympäristö)

Kohteen kaakkoiskulmassa on koivikkoista ja kivistä metsänreunaa, jossa on palokärkien rei'ittämä lato. Pensaslajisto on runsas, mukana ovat mm. lehtokuusama, paatsama ja koiranheisi. Alueella on hirvien järsimiä haapoja. Alueen arvo onkin ennen kaikkea siinä, että se on maisemallisesti kaunis eläinten suoja- ja ruokailupaikka. Pellon toisella puolen sijaitsevat metsänreunat ja mäki kasvavat sekametsää, mutta idempänä metsä on lehtipuuvaltaisempaa. Alue on kivinen ja nykyisellään tiheäkasvuinen. Pensaskasvillisuuteen kuuluvat edellä mainittujen lajien lisäksi näsiä ja ruusu. Mäkinen osa on havupuuvaltainen ja kaatuneine puineen melko luonnontilainen. Siellä kasvaa kauniita katajia ja taikinamarjoja. Ruohovartisista kasveja ovat mm. ahomansikka, särmäkuisma, jänönsara, metsävirna, kevätlinnunherne ja mustakonnanmarja. Kohteen lounaisosan sekametsää kasvavilla reunavyöhykkeillä on paikoin kaivuutöiden jälkiä, mutta monimuotoisuusarvoja on edelleen. Kasveista voi mainita pikkulaukun ja rohtotädykkeen. Kohteeseen liittyy ulpukkaa ja saraa kasvava lampi ympäristöineen ja alueella kulkee myös kärrytie. Niiden lähistöllä kasvavat mm. paatsama, lehtokuusama, ruusu, humala, ahomansikka, särmäkuisma, tuoksusimake, jänönsara, mesimarja ja kurjenmieikka. Myös nurmitatarta kasvaa kärrytiellä runsaasti.

Hoitto: Metsän reuna tulisi pitää avoimena raivaamalla varsinkin kuusia ja koivuja paikoin reilustikin, jottei muu hieno pensaskasvillisuus tukehtuisi. Paikoin myös pensaikkaa voisi harventaa ja tien reunoja niittää, mutta kohteella oleva mäki tulisi säilyttää nykyisellään. Raivauksessa on huomioitava monipuolisen pensaslajiston säilyminen. Laidunnus sopisi myös hoitotoimeksi.

9. Reunavyöhykkeitä (Tuomisalo-Flakanjärven pohjoispuoli)

Tähän kohteeseen kuuluvat niittymäinen pelto sekä ympäröivät metsän reunat, siitä pohjoiseen sijaitsevat vaihtelevan levyiset pellon ja metsän reunavyöhykkeet, kaunis ja kehittämiskelpoinen reuna Flakanjärven lähellä olevan pellon itäpuolella sekä Pohjaniitunojan varren sekametsäalue. Lähinnä kohdetta 7 oleva pelto on jo oikeastaan niitty, jota pitkin kulkee karjapolku. Niityn itäreuna on vanhaa kuusikkoa ja muut reunat sekametsää. Ojan varressa kasvaa koivurivistö. Osa-alue on kasvillisuudeltaan tavanomainen, mutta ahomansikkaa on melko runsaasti. Kohteen pohjoisimmalla osalla on havaittu euroopanmajavia, mikä tuo oman lisänsä luonnon monimuotoisuuteen. Alueen kasveista mainittakoon mm. lehtokuusama, paatsama, ahomansikka, tuoksusimake ja särmäkuisma. Kohteen eteläisellä osalla kasvaa tuomiryteikköä, kauniita raitoja ja useita mielenkiintoisia kasveja kuten mm.

lehtokuusama, koiranheisi, punaherukka, ahomansikka, päivänkakkara, särmäkuisma, tuoksusimake, ketoneilikka ja pukinjuuri. Ladon ympärillä kasvaa typensuosijakasveja, mutta myös humalaa.

Hoito: Ainakin kohteen itäisin osa sopisi hyvin kohteen 7 laitumen laajennukseksi ja sitä voisi jatkaa syvemmällekin metsään. Niittymäistä peltoa tulisi köyhdyttää niittämällä ja sitten sen voisi liittää laidunkokonaisuuteen. Mikäli kohdetta ei laidunneta, pellon reunoja tulisi harventaa ja avoimia alueita, kuten ladon ympäristöä, niittää.

10. Perinnebiotooppeja, reunavyöhykkeitä ja metsäsaarekkeita (Kuperkeikanmäki)

Keikvedentien länsipuolella sijaitseva kohde koostuu kivikkoisista laidunnetuista hakamaisista mäkialueista ja niiden pohjoispuolella olevista monipuolisista metsäsaarekkeista ja peltujen reunoista. Kivisillä hakamailla kasvaa mäntyä ja koivua sekä kaunista katajaa. Melko tavanomaisesta kasvillisuudesta voi mainita ahomansikan ja rohtotädykkeen. Laidunten lähistön pelto on muuttunut eteläosaltaan jommm. kissankelloa kasvavaksi nurmilauhaniityksi, jota voisi laiduntaa mäkien kanssa ilman rehevöitymisuhkaa. Kohteen pohjoisille osa-alueille on tyypillistä rinteisyys ja kivisyys, mutta myös ylirehevyys. Pellon pohjoispuolisella rinteellä kasvaa upeita katajia ja eteläpuolella kauniita raitoja. Isommalla saarekkeella on komea lohkare. Alueilla esiintyy runsaasti ahomansikkaa, mutta myös päivänkakkara, koiranheisi ja rohtotädyke löytyvät. Kaikki kohteen osa-alueet ovat maisemallisesti merkittäviä.

Hoito: Laidunnetut osa-alueet ovat muuten kunnossa, mutta pieniä kuusia ja koivuja on lisäksi suositeltavaa raivata. Laidunnus olisi vaivattomin hoitomuoto myös metsäsaarekkeille ja reuna-alueille, muuten alueita olisi raivattava ja rehevää ruohovartista kasvillisuutta niitettävä.

11. Reunavyöhykkeitä ja saareke (Peltola)

Kohteeseen kuuluu useita kapeita saman pellon pohjoisreunalla olevia pellon ja metsän välisiä reunoja. Lisäksi pellon keskellä on maisemallisesti tärkeä pieni saareke. Kaikki ovat kauniita ja kasvistoltaan monipuolisia alueita. Saareke on osa hevoslaidunta. Reunavyöhykkeiltä löytyy mäntyrinne, sekametsä ja haapaniemeke. Kauniita raitoja ja kuusia kasvilla alueilla on siellä täällä kiviä ja kuolleita puita. Pensaista voi mainita lehtokuusaman ja ruohovartisista ahomansikan, särmäkuusman, pukinjuuren, kuminan, syyläjuuren, kurjenkellon sekä törrö saran, joka on paikoin runsas.

Hoito: Olisi parasta, jos kohdetta laidunnettaisiin. Tien pohjoispuoli on jo laidunta. Alueilla tarvittaisiin vähäistä kuusen taimien raivausta. Jos laidunnus ei ole mahdollista, tarvitaan toistuvaa raivausta sekä kastikan ja muun korkean ruohovartisen kasvillisuuden niittoa.

12. Järvenrantaympäristö ja reunavyöhyke (Flakanjärvi ja sen eteläpuoli)

Lammen rannat ovat kauniit ja niillä on paljon saraa ja järvikortetta. Itäreunalla nousee männikköinen kallio, länsirannalla on ylempänä leppiä ja koivuja. Viehättävä alue jatkuu etelään pitkin ojan länsirantaa, jossa on mahtavia kuusia, kaatuneitten puitten muodostamaa ryteikköä, katajaa ja taikinamarjaa. Reunavyöhyke on todennäköisesti ollut melko äskettäin laidunta. Siellä on paikoin tiheää karikopohjaista kuusikkoa ja paikoin runsaasti ruusua ja katajaa kasvavaa avointa aluetta. Muita alueen mielenkiintoisia kasveja ovat lehtokuusama, punaherukka, ahomansikka, pukinjuuri ja rohtotädyke.

Hoito: Lammen ympäristö on syytä säilyttää mahdollisimman luonnontilaisena ja reunavyöhykkeeltä olisi raivattava nuoria kuusia ja tarvittaessa lehtipuita. Laidunnus sopii myös hoidoksi.

13. Peltosaarekkeitä ja reunavyöhyke (Pohjaniitun itäosa)

Kohteeseen kuuluu useita Pohjaniitun alueella olevia metsäsaarekkeitä ja yksi reunavyöhyke. Pohjoisimmat saarekkeet ovat edustavia ja elävöittävät peltoympäristöä, vaikka osan reunoille on nostettu maata ja kivikasoja ja pitkäaikainen lannoitus näkyy rehevöitymistä osoittavassa kasvillisuudessa. Saarekkeitten maininnan arvoisia kasveja ovat lehtokuusama, ahomansikka, kevätlinnunherne, lehtotähtimö, särmäkuisma, päivänkakkara ja rohtotädyke. Yhden saarekkeen haavoilla kasvoi runsaasti rustojäkälää. Makuujäljistä päätellen isot saarekkeet ovat hirvieläinten ruokailu- ja lepopaikkoja. Kohteen eteläosassa peltoaukealla kaksi kaunista sekametsäistä saarekettä ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä. Pieni saareke koivuineen ja kuusineen on kaunis ja isolla on hieno kasvillisuus: mm. kataja, ruusu, punaherukka, ahomansikka, lehtotähtimö, lehtonurmikka ja isomaksaruoho. Kohteen itäosassa on komeaa sekametsää kasvava reuna, jonka pientä tietä on kasveista päätellen käytetty myös karjatienä. Osa-alueella kasvaa mm. lehtokuusamaa, ruusua ja taikinamarjaa.

Hoito: Saarekkeille ei voi antaa yhtenäistä hoito-ohjetta, vaan niille olisi tehtävä hoitosuunnitelma. Muutamat saarekkeet tulisi ehkä jättää koskemattomiksi eläinten turvapaikoiksi ja osasta olisi raivattava suunnitellusti haapaa ja tuomea. Rehevää ruohovartista kasvillisuutta olisi niitettävä ja reunavyöhykettä raivattava.

14. Pellon reunavyöhykkeitä ja metsäsaarekkeitä (Merikarviantien länsipuoli)

Kohde koostuu pääosin lehtipuuvaltaista alueista, joiden hienoon pensaskasvillisuuteen kuuluvat lehtokuusama, koiranheisi, näsiä, taikinamarja, kataja ja ruusu. Lajirunsaus vaihtelee alueelta toiselle ja paikoin kataja on jäämässä muiden pensaitten ja puiden varjoon. Myös ruohovartisten kasvien lajisto vaihtelee pienen saarekkeen kielovaltaisuudesta niemekkeitten reunojen monipuoliseen kasvillisuuteen, jota edustavat mm. särmäkuisma, päivänkakkara, ahomansikka ja kevätlinnunherne. Saarekkeiden pohjoispuolella on hieskoivikkoinen pellon reuna, jonka takaa nousee paikoin kivikko. Reunavyöhykkeen itäosan hajonneen ladon läheltä löytyy nurmitatar. Lisäksi siellä kasvavat kataja, lehtokuusama, ruusu, ahomansikka, päivänkakkara sekä kurjenkello.

Hoito: Osa näistä alueista on umpeutumassa, joten niitä on raivattava ja kuusia harvennettava kiireesti. Pohjoisen osa-alueen koivikkoa ja pensaikkaa olisi myös raivattava. Jos kohdetta hoidettaisiin laiduntamalla, sitä voisi laajentaa metsään.

15. Perinnebiotooppeja ja metsäsaarekkeitä (Pohjaniitunojan itäpuoli ja Merikarviantien länsipuoli)

Kohteen neljästä saarekkeesta perinnebiotoopit (kaksi läntisintä) ovat aiemmin laidunnettuja hienoja alueita, vaikka niillä pellon reunan kaivuut näkyvätkin. Saarekkeilla on sekametsää ja jonkin verran kivikkoa. Pohjoisemman saarekkeen pohjoispäässä kasvaa tuomiryteikköä ja eteläpäässä harvinainen 'mattokatajikko'. Perinnebiotooppisaarekkeitten huomionarvoisesta kasvillisuudesta mainittakoon mm. lehtokuusama, ruusu, punakoiso, pölkkyruoho, ketoneilikka, ahomansikka, särmäkuisma, koiranvehnä, isomaksaruoho ja pukinjuuri. Toiset kaksi saarekettä ovat lähempänä Merikarviantietä. Pienempi niistä on koivu-haapavaltainen ja isomalla kasvaa harvaa sekametsää ja kaksi komeaa maisemakuusta. Alueiden runsas

pensaskasvillisuus on tiheää ja paikoin katajat ovat kuolemassa. Osa-alueilla esiintyvät mm. lehtokuusama, koiranheisi ja ruusu sekä ihmistoiminnan osoituksena terttuselja. Perinnebiotoopin kasveja ovat törkö- ja jänönsara sekä ahomansikka, jota kasvaa runsaasti suurimmalla saarekkeella.

Hoito: Raivaus olisi tehtävä nopeasti, mutta suunniteltava niin, että monipuolinen metsä- ja niittykasvillisuus säilyvät. Erityisesti perinnebiotooppisaarekkeiden hoidossa on huomioitava arvokas kasvillisuus. Saarekkeita voisi hyvin laiduntaa, jolloin tuleva raivauksen tarve vähenisi.

16. Metsäsaarekkeita ja reunavyöhyke (Isoniittu)

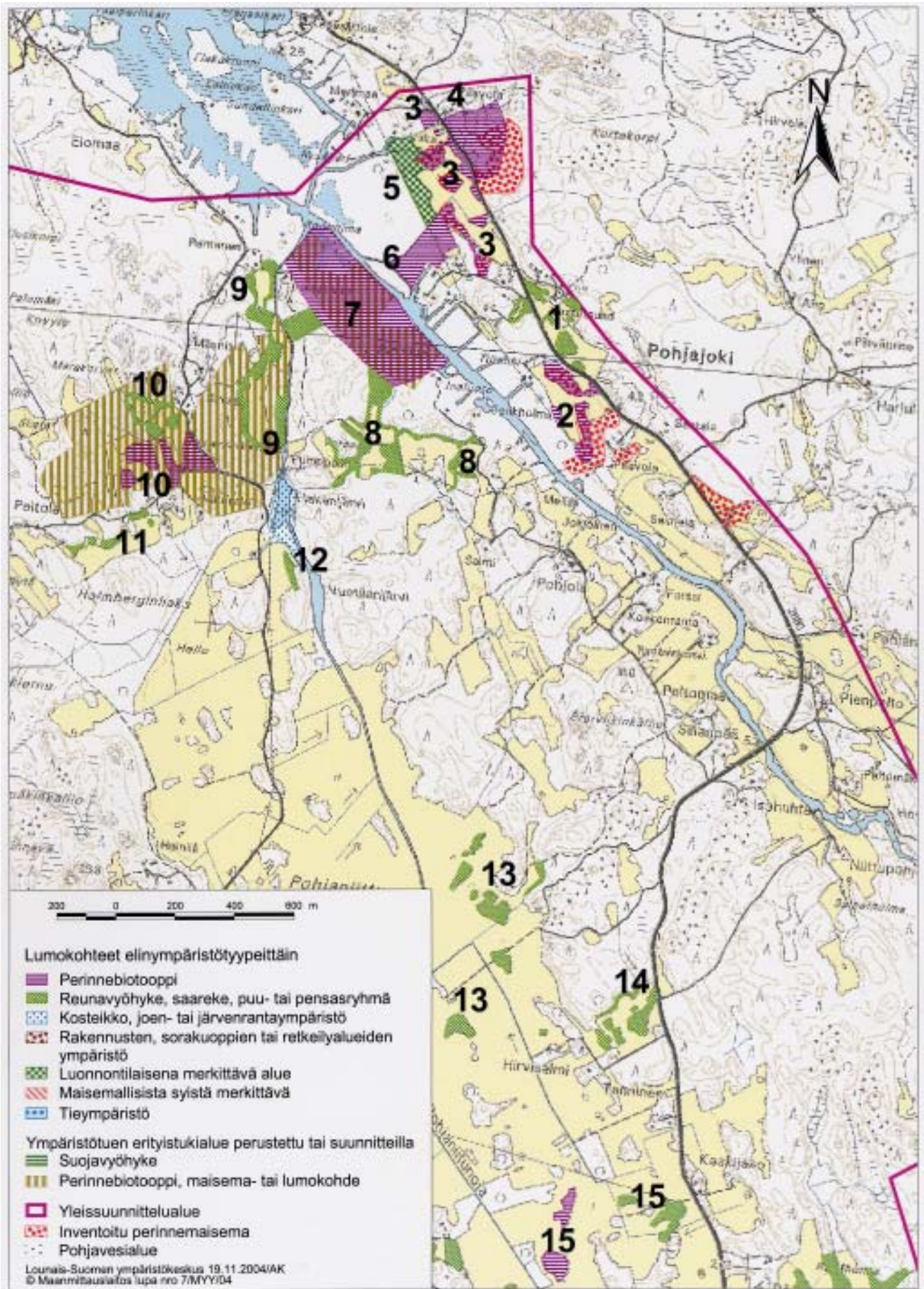
Kohteen kahdella isolla pohjoisella saarekkeella kasvaa kuusimetsää, mutta keskimmäisen valtapuina ovat tervaleppä ja pihlaja. Nämä ovat lähes luonnontilaisia luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä alueita. Niillä on lohkare- ja kivikkomäkiä ja kaatuneita puita. Lehtokuusama, paatsama ja näsiä kasvavat isommilla saarekkeilla ja tuoksusimake sekä ahomansikka paikoin niiden reunoilla. Kohteen pienemmät osa-alueet ovat eri puolilla Isoniittua sijaitsevat kauniit kaksi saareketta ja yksi niemeke. Pienen saarekkeen arvo on maisemallinen, isomman saarekkeen arvoa lisää myös ruusun, humalan ja ahomansikan esiintyminen. Niemekkeellä on kauniiden kivien ja maisemamäntytien lisäksi ahomansikkaa. Kohteella on useita latoja ja niiden ympäristöissä sekä paikoin muuallakin kasvaa rehevöitymisestä kertovaa kasvillisuutta.

Hoito: Luonnontilaiset saarekkeet voisi säilyttää koskemattomina. Muita kohteen osa-alueita tulisi raivata ja niittää. Laidunnus on myös mahdollinen hoitotoimenpide.

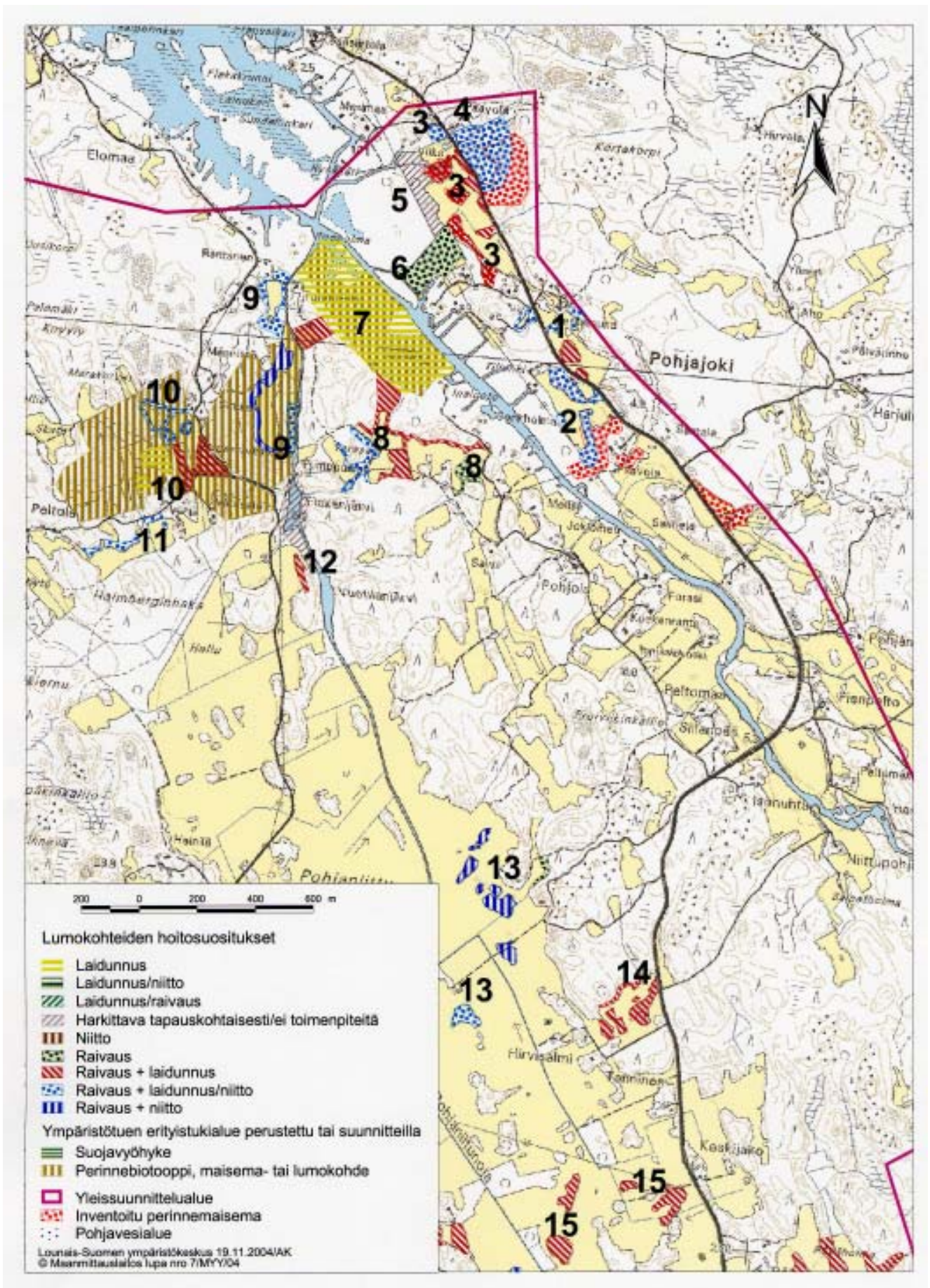
17. Perinnebiotooppeja (Norrund)

Nämä kohteen perinnebiotoopit koostuvat pellon ja metsän reunavyöhykkeistä Norrsundin peltojen ympäristössä, niityksi muuttuneesta pellostä Mustalahdentien länsipuolella ja rantaniitystä kohteen pohjoisosassa. Peltojen ja niitä ympäröivien reunavyöhykkeiden kokonaisuus on perinteistä maatalousympäristöä, jota voitaisiin pitää melkein yhtenä perinnebiotooppina. Laidunpellot ja niiden väliset luonnonlaitumet muodostavat monimuotoisen sokkelon. Peltolaitumia ympäröivät sekametsät, josta osaa nykyisinkin laidunnetaan. Vaikka osaa metsistä on laidunnettu peltojen yhteydessä, ne eivät ole rehevöityneet. Metsät ovat sekä maisemaltaan että kasvillisuudeltaan hyviä. Alueelta löytyy maisemamäntytien, kiviä ja pätkä kiviaitaa. Hienoista kasveista mainittakoon vaahtera, ruusu, paatsama, tuoksusimake, koiranvehnä, syyjäjuuri, särmäkuisma, mesimarja, ahomansikka, jänönsara, lehtotähtimö, lampaannata ja rohtotädyke. Niityksi muuttunutta peltoa ympäröineen laidunnetaan edelleen. Maisemallisesti kauniin alueen ympäristössä on havu- ja lehtipuita ja iso maisemakivi. Kasvillisuus on monivuotisen laidunnuksen seurauksena matalaa ja ahomansikkaa esiintyy runsaasti. Rantaniitty on 1990-luvulla inventoitu perinnemaisema, jota nytkin laidunnetaan. Tien reunassa on mahtava kuusikko, sitten on tervaleppävyö ja lännempänä rantaniitty, jolle on paikoin nousemassa myös tervaleppää. Rantaniityllä kasvaa suokasveja, esim. luh-takastikkaa, suoputkea ja kurjenjalkaa, mutta myös nurmilauhaa. Kuusikossa kasvaa lehtotähtimöä. Maisemallisesti alue on monipuolinen ja viehättävä, vaikka pohjoiskulmalla on tehty maansiirtotöitä.

Hoito: Alueiden laidunnus olisi niiden parasta hoitoa. Järkevintä olisi köyhdyttää kohteeseen liittyviä peltoja korjaamalla rehusato tai kaksikin ennen eläinten tuloa alueelle. Myöhemmin koko aluetta peltoineen voisi laiduntaa kokonaisuutena. Jos kohdetta ei laidunneta, sitä olisi raivattava ja niitettävä säännöllisesti.

Kartta 2 a: Kohteiden 1 - 15 elinympäristötyypit

Kartta 2 b: Kohteiden 1 - 15 hoitosuosituks

18. Perinnebiotooppi (Landskatan tien eteläpuoli)

Kohde on laaja alue, josta osa on laidunta, osa entistä laidunhakaa ja osa rantaniittyä. Itäreunassa, lähellä Mustalahdentietä kasvaa tervaleppää, kuusta, koivua ja tuomea. Kauempana lännessä kasvillisuus muuttuu rantaniittymäiseksi. Maisemallisesti hieno alue on kasvistollisesti mielenkiintoinen ja se onkin aikaisemmin inventoitu perinnemaisema. Kohteen pohjoisempi osa, jossa on harjanne kahden niittyalueen välissä, on edelleen edustavaa hakaa. Metsäisestä harjanteesta voi vielä havaita, että se on joskus ollut meren saartama kivikko, jonka reunat nyt laskevat kauniille korkeakasvuiselle rantaniitylle. Lounaisella reunalla on komeita maisemapuita ja paikoin aurinkoisia, jopa ketomaisiakin niitty laikkuja. Alempana niityllä rantaa kohti kulkee eteläisen laitumen aita, jonka kohdalla havaitsi selvästi laidunnetun avoimeksi syödyn alueen ja laiduntamattoman alueen eron. Metsäisellä harjanteella on paikoin tiheää kuusikkoa, mutta avoimilla paikoilla kasvaa ahomansikkaa, lampaannataa ja rohtotädykettä. Kohde jatkuu luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävänä ilmeisesti nyt kartoitettua laajemmalle.

Hoito: Laidunnus olisi parasta hoitoa koko kohteelle, mutta ainakin sitä osaa, jota laidunnetaan tällä hetkellä, voidaan hoitaa niin jatkossakin. Vaihtoehtoisiksi hoitotoimiksi sopisivat valikoiva raivaus ja avointen kohtien niitto.

19. Reunavyöhykkeet ja metsäsaareke (Norr Sund)

Kohteen reunavyöhykkeet ovat pientä peltoa ympäröiviä luonnonlaitumia. Pellon luoteis- ja kaakkosisreunoilla on kasvistollisesti hyviä kohtia. Pellon pohjois- ja kaakkosisreunat ovat kivisiä ja luoteiskulma kosteampaa. Länsipuolella on tehty kaivuuta. Metsäsaareke on lohkareinen ja kaunis. Alueitten hienoista kasveista mainittakoon runsaana esiintynyt nurmitatar, ahomansikka, pikkulaukku, särmäkuisma, tuoksusimake ja huopakeltano.

Hoito: Pellon reunoja olisi paras hoitaa nykyiseen tapaan laitumena. Pellon länsipuolen laidunalue sopii hyvin samoihin laitumiin, vaikka se on monimuotoisuusarvoiltaan tavanomainen. Saareketta on syytä raivata ajoittain.

20. Perinnebiotooppi (Sandö)

Kohde on hakamainen metsälaidun, joka sijaitsee näkyvällä paikalla lähellä Sandön pienvenesatamaa ja niemen luonnonsuojelualueen polkua. Kohde on melko avointa, karua männikköä, jossa kasvaa hienoja katajia. Alue on todennäköisesti hevoslaidun. Kohteen vanha tienpohja eteläreunalla on aurinkoisessa, hiekkaisessa mäessä, jonka kasvillisuus on lähes ketomaista. Tienpohja ei ole laidunta, mutta siinäkin kasvaa perinteisiä laidunkasveja. Pientareelta ja aidan alta alkaa matala niittykasvillisuus, jossa varsinkin ahomansikkaa on runsaasti. Sitten alue muuttuu vähittäin pohjoista kohden korkeakasvuiseksi ja puuston tihentyessä metsäkasvit lisääntyvät. Mielenkiintoisia kasveja kohteella ovat vaahtera, ruusu, ahomansikka, tuoksusimake ja lännenmaarianheinä. Siellä kasvaa myös runsaasti pihlajan taimia.

Hoito: Laidunnuksen jatkaminen on tärkeää tällä hienolla kohteella. Jos pihlajan taimet eivät kelpaa laiduneläimille, tulisi niitä harventaa.

21. Tieympäristö ja reunavyöhykkeitä (Sandö)

Kohteeseen kuuluva Sandöntien länsipuolella oleva varjoisan pikkutien ympäristö on kaunista sekametsää. Pikkutien pohjoispuolella on peltoa, jonka reunat ovat monipuolisia alueita. Metsä on lehtipuuvaltainen ja kivikkoinen. Tällä hetkellä hevoset laiduntavat reunoja osin pellon yhteydessä. Siellä on kauniita latoja, ki-

vikkoa ja kalliota. Pellon ja Sandöntien väliin jää kapeaa, kaunista reunaa, jossa kasvaa maisemapuita. Näkymä on viehättävä pienvenesataman pysäköintialueen tieltä. Laidunalueen kasveista maininnan ansaitsevat tuoksusimake, ahomansikka, huopakeltano, päivänkakkara, rohtotädyke ja hiirenhäntä, joka kasvoi runsaana kasvustona tien lähellä olevan ladon takana.

Hoito: Kohde sopisi erinomaisesti laidunnettavaksi, mutta siihen liittyvää peltoa voisi köyhdyttää korjaamalla rehusato ennen laidunnusta. Jos laidunnus ei järjesty, kohdetta kannattaa raivata tarpeen mukaan ja korkeaa heinää sekä muita typensuosijakasveja tulisi niittää.

22. Reunavyöhykkeitä ja metsäsaarekkeitä (Viitasalo)

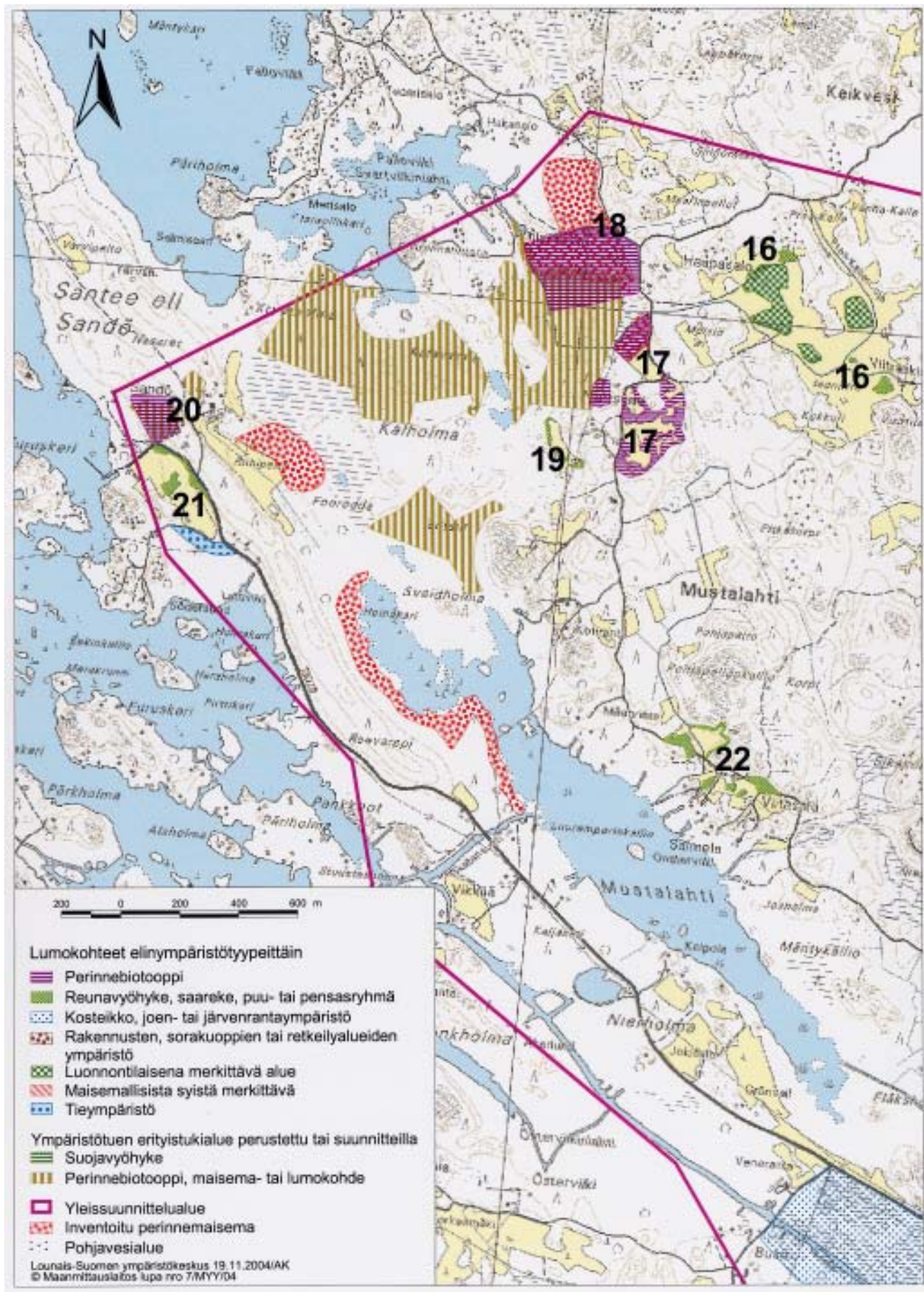
Kohteen eteläiset kiviset, hakamaiset reunavyöhykkeet ja saarekkeet lisäävät asutuksen ja metsien keskellä ympäristön monimuotoisuutta. Alueista kaksi on koi-vuvaltaista, yksi haapavaltainen ja niemekkeellä kasvaa lisäksi tuomitiheikkö. Monipuoliseen kasvilajistoon kuuluvat mm. ketoneilikka, ahomansikka, päivänkakkara, isomaksaruoho ja punakoiso. Kohteeseen kuuluva Mustalahdentien molemmille puolille sijoittuva maastoltaan vaihteleva, hakamainen alue on viehättävä pikkumetsikkö pientareineen. Alueelta löytyy perinteisestä laidunnuksesta kertovia kasveja: katajaa, taikinamarjaa, punaherukkaa, ahomansikkaa, törrosaraa, tuoksusimaketta, huopakeltanoa, päivänkakkaraa ja pikkulaukkua. Yksi kohteen alueista on hieno pellon reuna, jonka takaa nousevat paikoin jyrkät kalliot. Pelto on kattilamaisena laaksona suojainen ja osin reunoiltaan paahteinen. Reunavyöhyke on melko kapea ja muuttuu nopeasti metsäksi tai kallioksi ja metsäkasveja kasvaa paikoin pellon reunalla asti. Tieltä katsoen puut peittävät suurelta osin vastapäisen kalliioseinämän. Osa-alueella kasvaa myös monia mielenkiintoisia kasveja kuten poimulehti, ahomansikka, tuoksusimake, päivänkakkara, isomaksaruoho, syyläjuuri ja jänönsara.

Hoito: Laidunnus kävisi hyvin hoidoksi näille alueille ja lähistöllä on muitakin laidunnukseen sopivia alueita. Muussa tapauksessa olisi hienoa kasvillisuutta vaalittava suunnitellusti raivaamalla ja niittämällä. Reunavyöhykkeen takana olevaa kalliota voisi tuoda esiin varovaisin raivauksin.

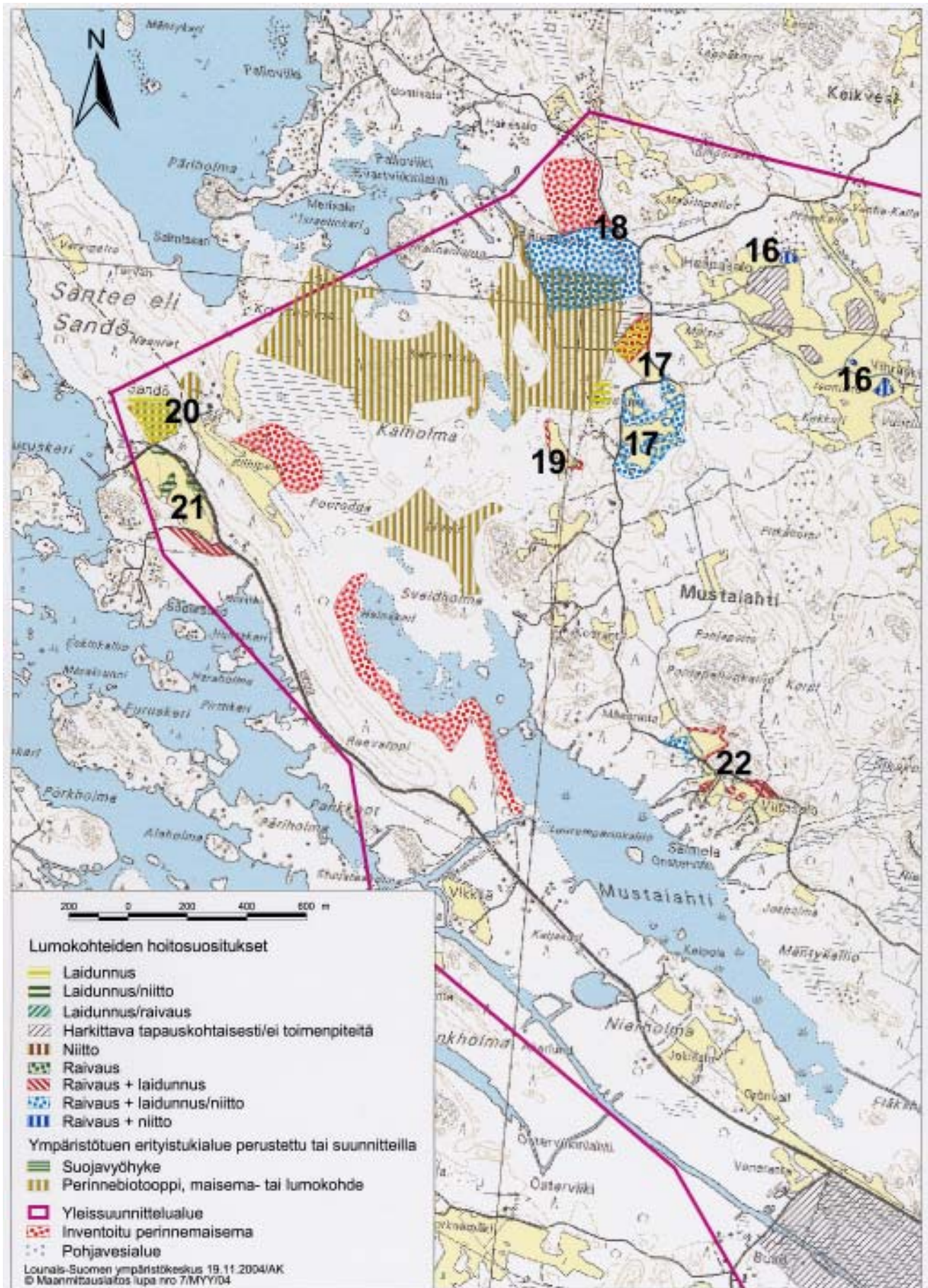
23. Pensaikko-kosteikko (osittain Natura-alueita)

Tämä laaja pensaikko-kosteikkoalue ulottuu etelässä Ämttöntien itäpuolelle, jatkuu tien luoteispuolella Eteläjoen varrelta Kristiskerinjoen rannalle ja lännessä Navettomaan kallioille. Pohjoisessa alue ulottuu Sandöntien ja Kisleentien risteykseen. Kohteella on Natura 2000-verkoston kuuluvia isoja alueita. Pensaikon ja nuoren koivu- ja leppämetsikön lisäksi siellä on myös pieniä avosuolaikkuja, jotka voivat olla joko luhtaisia tai lähes nevamaisia. Jokivarret eivät ole luonnontilaisia, sillä niillä on runsaasti ruoppausjätettä. Alueella esiintyy perhosharvinaisuus, pikkuritariyökkönen, mutta tässä kartoituksessa erityisiä kasvilajeja ei löytynyt. Alue on vähitellen muuttumassa koivikoksi ja lepikoksi sekä tiheäksi pajukoksi.

Hoito: Koko alue, myös Naturan ulkopuoliset kosteikko-osat, tulisi kartoittaa hoidon järjestämiseksi, erityisesti silloin, jos laajamittaista laidunnusta suunnitellaan hoidoksi. Alue on erinomaista laidunmaata niin lihakarjalle kuin lampaillekin. Harvinaisten lajien ja osittaisen Natura-alueeseen kuulumisen takia kohteelle on ennen hoitotoimenpiteitä tehtävä käyttösuunnitelma, jossa huomioidaan herkäät luonnonalueet.

Kartta 3 a: Kohteiden 16 - 22 elinympäristötyypit

Kartta 3 b: Kohteiden 16 - 22 hoitosuosituks

24. Luonnontilainen vanha metsä, metsäsaarekkeita ja reunavyöhykkeitä (Lehtiluoto)

Kohteeseen kuuluu useita osa-alueita Lehtiluodon peltojen ympäristössä kohteen 23 länsipuolella. Isoin niemeke on luonnontilainen kuusivaltainen metsä, jossa on paljon kaatuneita puita ja hienoja kivikoita. Se ei ole perinteistä maatalousmaisemaa, mutta ekologisesti tärkeä ja harvinainen alue peltojen ja rantaniittyjen välissä. Kahden pellon välissä sijaitsee hieno kalliainen ja kivinen niemeke. Siellä olevan ladon ympäristö on rehevöitynyt. Niemekkeen pohjoisreunalla on tiheä nuori kuusikko ja uusi oja. Luonnontilaisen saarekkeen kanssa saman pellon reunoilla on kaksi kaunista sekametsärinnettä ja koivusaareke. Itäisempi rinne on kivinen ja läntistä kaunistaa vanha hirsiaitta. Alueilla on paikoin kaivu- ja raivausjätettä. Kohteella kasvaa metsäkasveja, mutta myös edustavia perinnebiotooppilajeja kuten jänönsaraa, rohtotädykettä, tuoksusimaketta, isomaksaruohoa, ahomansikkaa ja törrösaraa. Kohteeseen voisi ottaa mukaan isoimman niemekkeen ympäriltä umpeen kasvavaa viljelemätöntä peltoa, jonka raivaus parantaisi kohteen maisemaa.

Hoito: Isoin niemeke tulisi säilyttää luonnontilaisena. Sen ympärillä olevia entisiä peltoja voitaisi maiseman avaamiseksi raivata. Peltoja voisi myös laiduntaa, mutta ainakin aluksi rehevyyden vuoksi erillään luonnonlaitumista. Ellei laidunnus ole mahdollista, muilla osa-alueilla raivaus olisi aloitettava pikaisesti ja avoimia alueita olisi niitettävä.

25. Metsäsaareke ja luonnontilainen uoman varsialue (Kristiskerinjoen eteläpuoli)

Kohteen toinen osa-alue on maisemallisesti hieno joenrannan metsäinen niemeke, jolla kasvaa melko yksipuolista rehevää ruohovartista kasvillisuutta ja reunoilla typensuosijakasveja. Joen perkausmassoista muodostunut kumpu on täällä kehittynyt melko tyylikkääksi ja saanut metsäkasvien lisäksi ahomansikan rinteilleen. Avoimilla paikoilla kasvoi lännenmaarianheinää ja metsän pohjalla eniten lehtotesmaa. Toinen osa-alue on maisemallisesti arvokas luonnontilainen entisen uoman ympäristö. Komeat puut ja pensaat luovat tunnelmallisen holvin kivisen uoman yläpuolelle. Rannassa kasvaa suuria kuusia ja niiden katveessa mm. valkovuokkoja. Alue on luonnonkaunis.

Hoito: Kritiskerinjoen varrella oleva saareke kaipaisi pikaista raivausta sekä typensuosijakasvien niittoa. Laidunnus on myös mahdollinen hoitomuoto. Joki-varsialue kannattaa säilyttää sellaisenaan. Jos pensaikko tihentyy liikaa, varovainen raivaus on paikallaan.

26. Maisemallisesti merkittäviä alueita ja retkeilyalueita

Kohteeseen kuuluvat Navettomaankallion lähialueet ovat osittain kivikkoista metsäistä kallionalustaa, joissa näkyy vielä laidunnuksen merkkejä. Kaivuutöiden vuoksi alueilla on paikoin täytemaata. Alueitten hoito parantaisi huomattavasti tiemaisemaa. Alueilla kasvaa runsaasti mielenkiintoisia lajeja, joista mainittakoon ahomatar, ahomansikka, särmäkuisma, päivänkakkara, pukinjuuri, tuoksusimake, jänönsara ja lampaannata. 'Kolmen sillan retkeilyreitti' kulkee kohteeseen kuuluvilla Hööpäkinkallion ja Tonttukallion alueilla. Siellä on sekä jyrkkiä kallioita laavuineen ja portaineen että eri-ikäistä metsää, pellonreunaa ja entistä peltoakin. Kallioalueet ovat jäkäläpohjaisia matalia männiköitä. Alemmilla paikoilla kasvaa metsä- ja niittykasveja, myös typensuosijoita. Maisemallisesti ja retkeilyn kannalta alueet ovat tärkeitä ja niitä kannattaisi hoitaa myös perinnebiotooppilajiston takia, sillä niillä kasvaa mm. kauniita katajia, ahomansikkaa, särmäkuismaa, tuoksusimaketta, keltamataraa, päivänkakkaraa, isomaksaruohoa ja sormisaraa.

Hoito: Tien lähistön alueita voisi niittää reunoilta ja harventaa kevyesti. Retkeilyalueiden hoidossa perinnebiotooppikasvit olisi huomioitava. Kallioalueet ovat parhaimmillaan mahdollisimman luonnontilaisina, mutta matalampia alueita tulisi osittain raivata ja osittain niittää. Alueen ryteiköistä osa voidaan jättää silleen. Laidunnus on kohteelle mahdollinen hoitovaihtoehto.

27. Perinnebiotooppi (Ahlaistenjoen koillispuoli)

Ahlaistenjoen varren kosteikon ja peltojen välissä on hieno sekametsäalue ja niitymäinen pellon reuna. Kohde on kallioinen ja kivinen ja sen hakamainen metsä on kasvamassa umpeen. Alueen poikki kulkee metsätie rannan kosteikkoon kaijettuun venevalkamaan. Metsässä ja kaakkoisosan pellonreunalla risteilee polkuja. Metsässä on pötkelöitä ja kaatuneita liekopuita. Kasveista mainittakoon lehtokuusama, vaahtera, punakoiso, ahomansikka, isomaksaruoho ja kevätlinnunherne.

Hoito: Parasta hoitoa alueelle olisi laidunnus. Jos aluetta ei voi laiduntaa, tulisi sitä raivata kuusen leviämisen estämiseksi, mutta kuitenkin vanhoja puita säästäten. Pensastiheiköt ovat monimuotoisuuden kannalta tärkeitä, joten osa niistä jätetään.

28. Tieympäristöjä (Sandöntie, Ruusankuja, Ahlaistentie)

Kohteeseen kuuluu useita Ahlaistentien piennaralueita sekä Ruusankujan ympäristö. Vedenottamon kohdalla tien reunuksen leveämmillä osilla kasvaa kauniisti katajia ja taikinamarjaa ja sen hiekkaisessa rinteessä matalia ketokasveja, kuten ahomansikkaa, keltamaksaruohoa, pukinjuurta, hopeahanhikkia ja keltamataraa. Toisella puolella tietä olevilla kapeilla, osin korkeakasvuisilla pientareilla kasvaa muutamia katajia, pihlajia ja mäntyjä. Siellä on paikoin kaunista niittyä, mutta typensuosijakasvien levittyä arvokkaat ketokasvit ovat vähenemässä. Ämttööntien risteuksen ympäristön pienillä piennaralueilla on jäljellä perinteistä ketokasvillisuutta, kuten keltamataraa, pukinjuurta, ahomansikkaa, ketoneilikkaa ja ruusu-ruohoa. Ruusankuja on hieno vanha kuja, joka kulkee entisen kaupan ja hienojen rakennusten välistä hevoslaitumen viera. Kasvillisuus on tavanomaista, mutta maisema kujanpientareineen viehättävä.

Hoito: Ketomaisilla tienpientareilla tulisi välttää kaikenlaista maan käsittelyä. Kasvillisuutta tulisi hoitaa niittämällä vain kerran kesässä, rehevämpiä kohtia kahdesti. Tieympäristöjen hoidossa on otettava huomioon ympäröivä miljö.

29. Rakennusten ympäristö (Ahjolan kaakkoispuoli)

Kohde on takapihojen joutomaa, jolla kasvaa rikasta perinnebiotooppikasvillisuutta. Kohde on edustavalla paikalla Ahjolan seuraintalon ja hienon vanhan tilakeskukseen päärakennuksen välissä. Alueella kasvaa kauniitten katajien ja pihlajatiheikköjen lisäksi mm. puutarhoista levinneitä syreenejä ja pensasangervoja. Ruohovartisista kasveista siellä esiintyvät mm. keltamatarata, ahomansikka, pölkkyruoho, kevättaskuruoho ja pukinjuuri.

Hoito: Alueen hoitotoimia harkitaan sen mukaan, miten aluetta ja rakennuksia tullaan käyttämään. Ainakin pensaiden raivausta olisi syytä tehdä.

30. Maisemallisesti merkittävä alue (Ämttööntien varsi)

Tien vierellä oleva kivikkoinen, lehtomainen mäki sopisi hyvin laitumeksi. Alueella on vielä kiviaidan tapainen rakennelma. Lehtometsän kasvien lisäksi alueella kasvoivat ahomansikka, keltamatarata, särmäkuisma ja kurjenkello.

Hoitto: Kohteen hoitotoimet on suunniteltava käyttötarpeen mukaan, mutta se sopisi erinomaisesti lammaslaitumeksi, jota voisi jatkaa myös vaatimattomammille alueille etelään ja kaakkoon. Laidunnuksen tai muun hoidon lisäksi alueelta on harvennettava mäntyjä.

31. Perinnebiotooppeja ja maisemallisesti merkittävä alue (Kirkon ympäristö)

Kohteen alueet ovat osittain 1990-luvun alussa arvokkaaksi perinnemaisemaksi inventoituja. Niihin kuuluvaa ketomaista niittyä on kirkkomaan aidan molemmin puolin ja alueella kulkevien pikkuteiden varsilla. Ketolajisto on monipuolista koneellisesta ruohonleikkuusta huolimatta. Huomionarvoisin kasvi on kissankäpäälä, mutta alueella kasvaa myös ketoneilikkaa, keltamataraa, pölkkyruohoa, ahomansikkaa, keltamaksaruohoa, pukinjuurta ja huopakeltanoa sekä kirkkoaidan sisäpuolella pikkukäenrieskaa. Ketoalueen maa on säilynyt käsittelemättömänä, vain läntisimmässä kulmassa on kaivuujalkia. Kirkon pohjoispuolen rinneniitty on kaunis katajainen haka, joka sijaitsee kylän parhaalla paikalla kirkon takana. Mäeltä näkyy komea maisema, jota luonnehtivat sekä vanha että uusi maatalouskulttuuri. Harjannemaista niemekettä pitkin kulkee vanha historiallinen tie, joka nyt on tunnelmallinen polku. Alueella kasvavat mm. kataja, lehtokuusama ja tuhkapensas, runsaana ahomatarata, keltamatarata, pölkkyruoho, ahomansikka ja kurjenkello. Kohteen perinnebiotooppeihin kuuluu vielä kirkonmäeltä näkyvä kaunis ja maisemallisesti tärkeä saareke, joka nousee kumpumaisena laajan pellon keskeltä. Jännittävä yksityiskohta kivikkoisella saarekkeella on isojen lohkaroiden muodostama 'luola'. Lammaslaitumena olleen saarekkeen vanhat haavat ja koivut näkyvät pitkälle. Lehtokuusama ja tuhkapensas kuuluvat katajan ja taikinamarjan ohella saarekkeen pensasiin. Rinteillä ja reunoilla kasvaa mm. kelta- ja ahomatarata, pölkkyruohoa, malia, ahomansikkaa ja kurjenkelloa. Aluetta on osin raivattu. Kohteeseen kuuluva toinen kaunis saareke on merkittävä maisematekijä, vaikka sen perinnebiotooppiarvot ovatkin vähentyneet. Sen mäntyvaltainen puusto on osin haitannut katajia, mutta länsipuoli on niittymäinen ja siellä kasvaa mm. keltamatarata, pölkkyruohoa, ahomansikkaa, särmäkuismaa ja tuoksusimaketta. Kohde on arvokas osa kulttuurihistoriallisesti merkittävää ympäristöä.

Hoitto: Ketoalueet tulisi suojata kaikelta maan käsittelyltä ja kasvillisuutta tulisi niittää vain 1-2 kertaa kesässä, heinäkuun lopussa - elokuun alussa. Rinneniittyä ja vanhan tien harjannetta tulisi niittää niin kuin on jo osin tehtykin. Niitä, kuten kohteen saarekkeitakin, olisi raivattava harkiten. Laidunnus olisi myös mahdollista. Saarekkeiden avoimia reunoja olisi niitettävä.

32. Reunavyöhykkeitä ja metsäsaarekkeita (Keikvedentien ympäristö)

Kohde on usean saarekkeen ja reunavyöhykkeen muodostama vaihteleva kokonaisuus. Kohteen eteläisin metsänreuna-alue ulottuu Keikvedentien molemmin puolin. Siellä kasvavien katajien joukossa on lahoja raitoja ja alueelta löytyy kauriin ketoneilikkakasvuston lisäksi mm. keltamatarata, ahomansikkaa, kurjenkelloa ja lampaannataa. Keikvedentien itäpuolen kiviset ja pensoittuneet metsän reunat ovat monipuolisen kasvillisuutensa ja avoimuutensa takia tärkeitä luonnon monimuotoisuuskohteita. Niillä kasvavat katajien lisäksi koiranheisi, lehtokuusama, ruusu ja vanhan asutuksen jäänteinä mustaherukka ja syreeni. Perinnebiotooppikasveista reuna-alueilla esiintyvät särmäkuisma, ahomansikka, ketoneilikka, päi-

vänkakkara, keltamatarata, pukinjuuri ja tuoksusimake. Alueita on osin raivattu. Keikvedentien itäpuolelta kohteeseen kuuluu vielä peltojen välinen luonnontilainen, vanhoja puita kasvava, entinen laidunmetsä. Se on kuusivaltainen ja tiheäreunainen alue, jossa on isoja kivenlohkareita. Siellä kasvaa runsaasti taikinamarjaa, lehtokuusamaa, ahomansikkaa sekä lehtokasveja, kuten lehtototesmaa. Myös Keikvedentien länsipuolen kapeat reunavyöhykkeet ovat maisemallisesti ja monimuotoisuusarvoiltaan merkittäviä. Yhdellä niistä on viehättävä pellon reunan suuntainen metsätie ja vanha, osin ketomainen mäkeen lähtävä ura. Laajin reunavyöhyke on hakamainen. Alueilla esiintyvät pensaista kataja, taikinamarja lehtokuusama, koiranheisi, ruusu ja terttuselja ja ruohovartisista kasveista mm. ahomansikka, ahomatarata särmäkuisma, keltamatarata, tuoksusimake, pukinjuuri, päivänkakkara, pikkulaukku ja kurjenkello. Paikoin pellon reunoilla on typensuosijakasveja. Kohteeseen kuuluu lisäksi kaksi metsäsaarekettä, joista Keikvedentien länsipuolella sijaitsevalla kasvaa kaunista katajaa ja Pohjaniitun puoleiselta löytyvät tuomi, taikinamarja ja särmäkuisma. Molemmilla on maisemallista merkitystä.

Hoito: Kohde on monipuolinen kokonaisuus, josta tiheitä metsänreunoja voisi harkitulla harvennuksella ja raivauksella avata. Rehevöityneille avoimille reunoille ja laikuille voi suositella niittoa. Laidunnus sopisi alueelle ja silloin voisi harkiten ottaa mukaan nyt rajattuja alueita laajempiakin kokonaisuuksia.

33. Tieympäristö (Keikvedentien molemmat puolet)

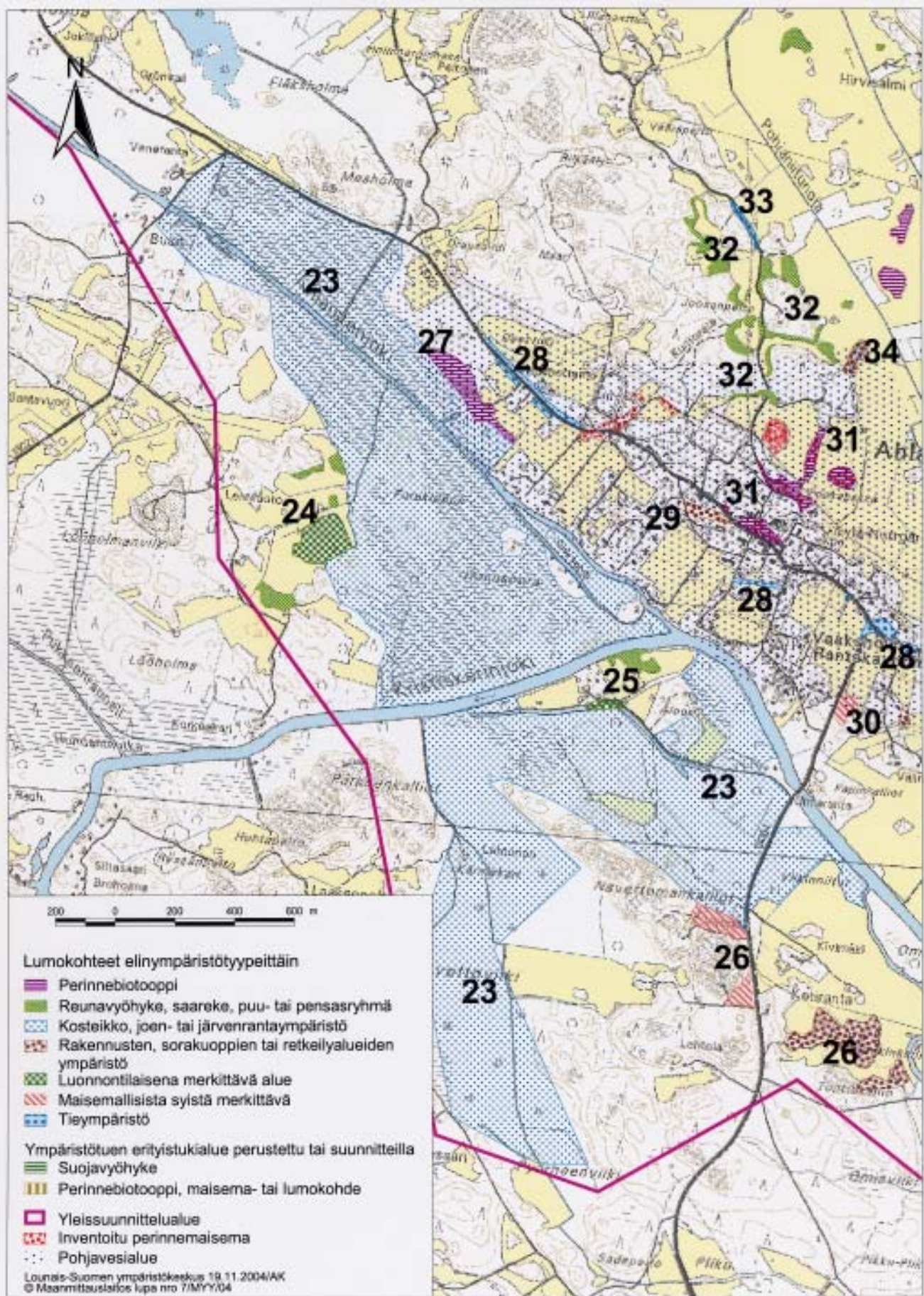
Tällä kohtaa Keikvedentie kulkee rehevien reuna-alueiden läpi. Tien itäpuolella on kiviaitaa, mutta se on jäänyt tiheän pensaikon varjoon. Puu- ja pensaskasvillisuus on länsipuolella tavanomaista havupuuvaltaista sekametsää, mutta pientareilla tien molemmin puolin kasvaa mm. tuoksusimake, ahomansikka, pukinjuuri, päivänkakkara ja kurjenkello.

Hoito: Kiviaita tulisi näkyville ja tien itäpuolen piennar pysyisi avoimena niittämällä ja tarpeen vaatiessa raivaamalla pensaita. Kauniita maisemapensaita tulisi säästää kiviaidan reunoilla, jotta vehreys säilyisi.

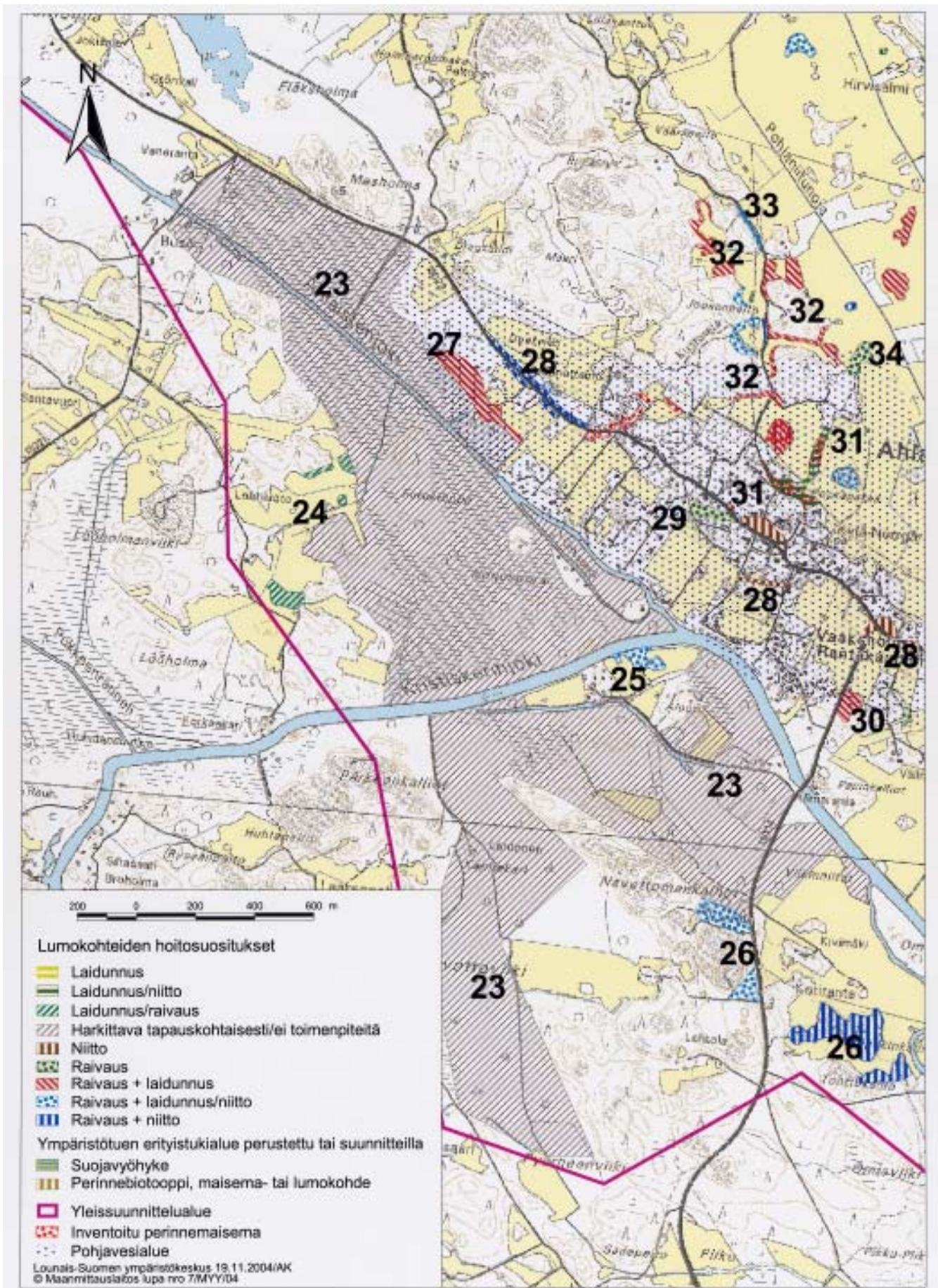
34. Vanha hiekkakuoppa ympäristöineen (Pohjaniitunojan länsipuoli)

Kohde on vesialtaaksi jäänyt hiekanottoaika, jonka reunoilla esiintyy perinnebiotooppikasvillisuutta. Alueen maanpintaa on rikottu ja siellä kasvaa rehevöitymistä ilmaisevia kasveja. Altaan reunalla kasvaa puita ja pensaita ja eteläisellä pikku niemikkeellä kelta- ja ahomatarata, ahomansikka, pukinjuurta ja päivänkakkaraa. Ahlaisissa kulttuurimaiseman historiaan kuuluvat eri kokoiset hiekkakuopat, sillä eri aikakausina soraharjannetta on hyödynnetty monella tapaa. Luonnon monimuotoisuuden kannalta ne ovat usein mielenkiintoisia pienympäristöjä.

Hoito: Altaan reunojen umpeenkasvu tulisi estää raivaamalla tarpeen mukaan. Kuopan reunojen kestävyttä on tarkkailtava hoidon ohessa.

Kartta 4 a: Kohteiden 23 - 34 elinympäristötyyppit

Kartta 4 b: Kohteiden 23 - 34 hoitosuosituks

35. Reunavyöhyke ja saareke (Kitukoski)

Pellon ja metsän reuna vanhoine tieurineen ja saareke, jolla on hirsilato, tuovat vaihtelua ympäristön metsäkasvillisuuteen. Tieura on osa ikivanhaa Pohjanmaantietä. Saarekkeella on kaunis mänty ja suuri muurahaiskeko ja siellä kasvaa korkeaa heinikkoa. Pellon reuna-alueella kasvillisuus on vaihtelevampaa ja siellä kasvaa mm. koiranheisi, lehtokuusama, paatsama, ahomansikka ja särmäkuisma.

Hoito: Vanhaa tieuraa pitäisi niittää, jotta se pysyisi auki, samoin saareketta aluksi jopa kaksi kertaa kesässä. Metsän reunan raivaus olisi tarpeellista. Pellon ympäristöä voisi myös laiduntaa.

36. Reunavyöhykkeitä ja metsäsaarekkeitä (Räväholman ja Röksän ympäristö)

Kohde on monipuolinen kokonaisuus, johon kuuluu useita saarekkeitä ja reunavyöhykkeitä Merikarviantien itäpuolella. Lähinnä tietä on kaunis mäntyä kasvava niemeke, jonka arvo on sekä maisemallinen että kasvistollinen. Komeiden puiden lisäksi niemekkeellä kasvaa mm. lehtokuusamaa ja pölkkyruohoa. Maisemallisesti tärkeitä alueita ovat myös muut kohteen niemekemäiset reunavyöhykkeet ja metsäsaarekkeet, joista melkein kaikki näkyvät Merikarviantielle. Alueilla kasvaa kauniita mäntyjä ja katajia. Puu- ja pensaskasvillisuus on vaihtelevaa ja alueet ovat myös eläimistön kannalta tärkeitä. Kohteen pohjoisimmilla osa-alueilta löytyy tavanomaista niittykasvillisuutta, eteläisimmillä niemekkeillä on erityisen runsaasti lehtokuusamaa, paikoitellen myös ruusua. Perinnebiotoopin kasveista niemekkeillä esiintyy mm. ahomansikkaa, särmäkuusmaa, päivänkakkaraa, pukinjuurta ja lampaanataa. Itäisin reunoista on havusekametsää, jonka läpi kulkee vanha tieura. Alueella on hienoja lohkareita ja hyvä kasvilajisto. Kasveista, joista osa kasvoi vanhan tien pohjalla, mainittakoon lehtokuusama, näsiä, särmäkuisma, poimulehti, tuokusumake, sormisara, ahomansikka, sinivuokko ja metsävirna. Paikoin kohde on rehevöitynyt.

Hoito: Osaa kohteesta pitää valikoivasti raivata, mutta joillekin osa-alueille on syytä jättää haapojen ja tuomien muodostamaa tiheikköä. Vanhan tien ympäristöä kannattaa hoitaa. Laidunnus sopisi kohteelle, jos se vain voidaan järkevästi järjestää ja tällöin yhdistäminen lähialueen kohteisiin on mahdollista.

37. Reunavyöhykkeet ja pihahaka (Kivistö)

Kohteeseen kuuluu Merikarviantiehen rajoittuva maisemallisesti viehättävä pieni reunametsikkö, jolla on hienoja kiviä ja tielle hyvin näkyvä lato. Metsässä kasvaa runsaasti haapaa ja mm. punaherukkaa, ruusua, lehtokuusamaa ja koiranheitteä. Perinnebiotoopin kasveista alueella kasvavat keltamatara, ahomansikka, särmäkuisma ja lampaanata. Kohteen muut alueet ovat pihahaka ja reunavyöhyke Kivistön alueella. Talon lähellä Merikarvian tien länsipuolella oleva pihahaka on kulttuurivaikutteinen kallioinen metsikkö. Alueella on maisemallisia ja monimuotoisuusarvoja, sillä siellä kasvaa kauniisti katajaa ja taikinamarjaa sekä mm. kioloa ja sudenmarjaa. Reunavyöhyke on myös maisemallisesti ja luonnon monimuotoisuuden kannalta hieno alue, jolla kasvaa kuitenkin runsaasti typensuosijakasveja. Erityisen arvon alueelle antaa vanhaa metsää kasvava jyrkännerinne. Alueella kasvaa kauniiden katajien ohella lehtokuusamaa, taikinamarjaa, ahomansikkaa ja isomaksaruohoa.

Hoito: Kohteen reunavyöhykkeitä olisi raivattava ja rehevöityneitä kohtia niitettävä. Laidunnus on myös mahdollinen hoitotapa ja sitä varten kohteeseen voisi liittää lähistöltä lisäalueita. Pihahaka on jo hyvässä hoidossa, mutta tarvitsee edelleen ylläpitoraivausta.

38. Reunavyöhykkeet (Viinaniitun itäpuolella)

Kohteeseen kuuluu kolme reunavyöhykettä, joista itäisin on kaunis hakamainen sekametsäreuna, jossa kasvaa katajaa, taikinamarjaa ja lehtokuusamaa. Sananjalka on levinnyt laajalle, mutta ketoneilikka, päivänkakkara, särmäkuisma, ahomansikka ja kurjenkello ovat vielä edustavina. Kaksi muuta aluetta ovat hakkuualueiden keskellä sijaitsevia kannaksia, joilla on sekä maisemallisia että kasvistollisia arvoja. Alueisiin liittyvä hakattu alue otettiin mukaan monipuolisen kasvillisuuden vuoksi. Pohjoisemmalla kannaksella on kauas näkyvä suuri lohkar. Alueilla kasvaa ruusua ja katajaa sekä runsaasti perinteisiä laidunkasveja, joita ovat mm. ahomansikka, keltamatara, tuoksusimake, törö- ja jänönsara, päivänkakkara ja särmäkuisma.

Hoito: Alueet sopisivat monien lähellä olevien niemikkeitten, saarekkeitten ja metsien kanssa laitumeksi. Mikäli alueita ei voi laiduntaa, hoidoksi suositellaan toistuvaa kevyttä raivausta. Niemeke voidaan ottaa mukaan maisemanhoitokohdeksi vain, jos sinne ei istuteta taimikkoa, vaan se siistimisen jälkeen otetaan laitumeksi.

39. Reunavyöhykkeet ja metsäsaareke (Traavassa)

Kohteen kahdella pitkällä pellon reunalla kasvaa sekametsää. Alueilla on tällä hetkellä kauniita kivikkoja, mutta myös tiheitä pensaikkoja, joista jotkut sopivat eläinten suojapaikoiksi. Tien lähellä oleva saareke on säilynyt melko luonnontilaisena. Kohteen kasveista mainittakoon lehtokuusama, ruusu, ahomansikka, tuoksusimake, särmäkuisma, keltamatara ja päivänkakkara.

Hoito: Kohde on osa reunavyöhykkeiden ja metsäsaarekkeiden muodostamaa monipuolista laajaa kokonaisuutta ja sopii monien lähellä olevien niemikkeitten, saarekkeitten ja metsien kanssa laitumeksi. Mikäli alueita ei voi laiduntaa, olisi niitä alettava kevyesti raivata niin, että eläinten suojapaikat ja kasvillisuus otetaan huomioon. Rehevillä pellon reunoilla niitto on tarpeen.

40. Reunavyöhyke (Pullerontien varsi)

Kohde on kaunis kivinen havumetsäreunus, todennäköisesti entinen laidun, joka sijaitsee metsän keskellä olevan pellon ympäristössä. Kauniit katajat ovat kohteen paras ominaisuus. Muista kasveista havaittiin ahomansikka sekä aho- ja metsäorvokki.

Hoito: Nuorten kuusten raivaus olisi tärkein tehtävä. Parasta hoitoa olisi laidunnus ja tällöin alueen voisi yhdistää esim. pellon eteläpuolen koivikoihin.

41. Maisemallisesti merkittävä alue (Pullerontien länsipuoli)

Kohde on Pullerontien varrella oleva vanha mäntyä kasvava laidunmetsä, joka muistuttaa osittain talousmetsää, mutta jossa näkyy entisen laitumen piirteitä. Alueelta löytyy aidan jäänteitä ja kataja sekä taikinamarja ovat yleisiä. Ahomansikkaa on runsaasti ja myös särmäkuismaa esiintyy. Metsässä on kivilouhikkoa ja jäljellä on vielä pystyyn kuolleita pötkelöitä ja kaatuneita puita. Kohteen luoteisreunalla on jyrkkä raja maanpinnaltaan käsiteltyyn hakkuuaukioon, minkä vuoksi kohteen luonnon monimuotoisuus korostuu.

Hoito: Kohteen parasta hoitoa olisi sen laiduntaminen yhdessä tien itäpuolisten alueiden kanssa. Kasvillisuuden kulumista olisi vältettävä, joten laidunnusta tuskin tarvittaisiin joka vuosi. Laitumeen voisi yhdistää myös sen koillispuolella sijaitsevan pensoittuneen entisen pellon. Muuten alue kaipaa nuorten kuusien ja haapojen säännöllistä raivausta.

42. Perinnebiotooppeja (Pullerontien itäpuoli)

Tämä laidunalue sijaitsee Pullerontien itäpuolella. Siihen kuuluu erittäin kaunis, kallioinen metsälaidun, tiheämpikasvuinen pensaikkoinen metsälaidun, pieni tien ja pellon välissä oleva niemeke sekä pellon pohjoispuolista aluetta, jota ei kesällä 2004 laidunnettu. Tällaiset laidunkäytössä olevat haat ovat hyvin arvokkaita. Erytisesti kallioinen metsälaidun ansaitsisi vanhoihin perinnemaisemiin verrattuna hyvän paikallisen arvon. Maisemallisen arvon lisäksi kohde on kasvillisuudeltaan edustava: mm. keltamatarana, ahomansikka, ruusuruoho, ketoneilikka, päivänkakkara, jänönsara, lampaannata ja isomaksaruoho. Pensaikkoisella laitumellakin kasvoi ahomansikkaa ja keltamataraa, samoin niemekkeellä ja pellon takana puolestaan ketoneilikkaa.

Hoito: Laidunnuksen jatkaminen ja sen ulottaminen uudelleen myös pellon pohjoispuolelle säilyttäisi koko alueen arvon. Metsälaitumien tuntumassa ja välissä olevat pellot ovat osittain niittymäisiä. Niistä voisi köyhdyttämällä saada alueita, jotka sopisivat metsälaidunten kanssa samaan laitumeen. Pensaikkoinen alue kaipaisi harkittua raivausta.

43. Tieympäristö (Pullerontie)

Pullerontie on osa vanhaa Pohjanmaalle johtanutta tietä, jonka reunat olisivat pidemmällekin inventoinnin arvoiset. Pientareilla näkyy sekä maatalouden että asutuksen jälkiä. Puu- ja pensaslajisto on tavanomaista ja puutarhapensaista on edustettuna vain syreeni. Monipuolisen ruohovartisen kasvillisuuden lajeista mainittakoon keltamatarana, poimulehti, ahomansikka, kumina, pukinjuuri ja pikkulauku. Tähän kohteeseen liittyy vielä kaksi Pullerontien länsipuolen hylätylle pellolle työntyvää niemekettä, joista isommalla on useita kivijalkoja ja vanhaa villiintynyttä puutarhaa. Alueella on maisemallisesti upeita mäntyjä ja kuusia, mutta pensastiheikkö alkaa peittää matalampaa kasvillisuutta. Vadelmaa on levinnyt alueille, mutta myös katajaa, taikinamarjaa ja tuomea kuuluu pensastoon. Vanhasta puutarhasta on jäljellä runsaasti orapihlajaa, pensasangervoa ja syreeniä sekä herukoita. Alueilla on melkoisesti rehevyyttä ilmaisevia kasveja, mutta ahomansikka, keltamatarana ja pukinjuuri kuuluvat lajistoon.

Hoito: Tieympäristöjen järkevintä hoitoa on pientareitten niitto kerran loppukesällä ja raivaus tarpeen mukaan. Kohteen leveämpää osaa voisi laiduntaakin, mutta kiireellisintä olisi pensaiden raivaus ja rehevyydestä kertovien kasvien niitto.

44. Perinnebiotooppeja (Viljala)

Lampinjoen etelärannalla on useita käytössä olevia metsälaitumia, joista kaksi metsäsaareketta on jo erityisympäristötuen piirissä. Varsinainen tukialue on tällä hetkellä esimerkillisen hyvin hoidettu, mutta paikoin siellä kuitenkin kasvaa typensuosijoita. Osaa kohteesta hoidetaan talousmetsänä, mutta toistaiseksi vielä kaikki männikköiset laitumet ovat myös maisemallisesti näyttäviä. Puu- ja pensaslajisto on tavanomainen, mutta alueella kasvaa kauniita katajia, tuomia ja taikinamarjaa. Ruohovartiseen kasvillisuuteen kuuluvat mm. ketoneilikka, ahomansikka, poimulehti ja sinivuokko.

Hoito: Kohde säilyy parhaiten laidunnaen nykyisellä tavalla. Puuston ja pensaiden raivausta voitaisiin tehdä laajemminkin nykyisten tukialueiden huolellisten raivausten tapaan. Samalla tukialuetta voisi laajentaa elleivät alueet tule talousmetsäkäyttöön.

45. Reunavyöhykkeitä (Pohjapellon ympäristö)

Kohteeseen kuuluvat metsänreunat ovat edelleen melko monimuotoisia. Niistä pohjoinen on lähes luonnontilainen ja eteläinen rajoittuu osittain asutukseen ja sorakuoppaan. Pohjoinen alue on kaunis lehtomaisuuden ja maisemapuiden vuoksi, eteläinen taas on kasvillisuudeltaan monipuolisempi. Molemmat ovat osin tiheikköisiä ja niillä kasvaa monipuolisesti pensaita, mm. lehtokuusamaa, pohjoisessa myös koiranheittä. Eteläisen alueen ruohovartisista kasveista mainittakoon ahomansikka, särmäkuisma, päivänkakkara ja tuoksusimake. Kohteen kolmas osialue on pieni, hakamainen, mutta jo paikoin tiheää sekametsää kasvava reuna Pohjapellon itäpäässä. Puusto on kuusi- ja harmaaleppävaltaista, mutta pensaikko on monipuolisempi. Alueen muita kasveja ovat mm. särmäkuisma, kissankello, pukinjuuri, aho-orvokki, kurjenkello ja kielo.

Hoito: Kohdetta voisi laidunnaa. Tiheiköt olisi raivattava ja jos aluetta ei voi laidunnaa, ajoittainen niitto olisi raivaamisen jälkeen tarpeen.

46. Metsäsaarekkeita (Råforsintien alkuosa)

Råforsintien länsipuolella risteysalueella on pieni peltosaareke ja hieman pohjoisempaan itäpuolella on tiehen rajoittuva isompi saareke. Länsipuolen pieni saareke on maisemallisesti kaunis tuomineen, katajineen ja isoine kivineen. Itäpuolen saarekkeella on haapavaltaista monilajista tiheikköä, jossa kasvaa mm. taikinamarjaa, lehtokuusamaa ja ruusua. Ahomansikka, särmäkuisma ja päivänkakkara edustavat alueella vanhoja laidunlajeja. Paikoittaisista kaivuujäljistä huolimatta kohde maisemallisesti kaunis.

Hoito: Perinteinen laidunnus olisi itäpuolen alueelle parasta hoitoa, mutta alueen monimuotoisuutta voi edistää myös raivaten ja niittäen. Pikkusaarekettä tulisi raivata tarpeen mukaan maisema huomioiden.

47. Kosteikkomainen suoniitty (Pohjapellon alue)

Kohde on entinen savenottopaikka, joka on muodostunut suoniityksi. Siellä on keskellä pajukkoa ja reunoilla kurjenjalka- ja rönsyrölliniittyä, osittain myös kostean niityn kasvillisuutta.

Hoito: Kosteikko vaatisi pajun toistuvaa raivausta ja niittoa.

48. Tieympäristöjä (Ahlaistentien varsi Malmgårdin kohdalta itään päin)

Malmgårdin ympäristön tien reunoilla on pieniä alueita, joissa on jäljellä perinteistä ketomaista kasvillisuutta, kuten keltamataraa, pukinjuurta, ahomansikkaa, ketoneilikkaa ja ruusuruoho. Råforsintien risteuksen lähellä olevilla kulttuurivaiikutteisilla tien reuna-alueilla on vielä vanhaa kasvillisuutta. Tien pohjoispuolen kapea vyöhyke, jota reunustaa syreeniaidan pätkä on maisemallisesti tärkeä. Eteläpuolen alueella on tiheää pensaikkaa ja siellä erottuu kaivettu viemäriinjo tyypensuosijakasveineen. Siellä kasvaa tavallisten puu- ja pensaslajien lisäksi lehtokuusamaa. Alueen tärkeitä kasveja ovat mm. keltamatara, ruusuruoho, nurmikkohokki, ahomansikka ja keltamaksaruoho. Kohteen tieympäristöihin kuuluu vielä maisemallisesti hieno alue vanhan pihapiirin takana Södergårdin ympäristössä.

Vanhat, isot vaahterat pihan reunalla hallitsevat maisemaa ja pellon pientareella kasvaa perinteistä kasvillisuutta: keltamataraa, päivänkakkaraa, ruusuruohoa ja pukinjuurta.

Hoito: Tieympäristöjä suositellaan niitettävän kerran kasvukaudella ja raivat-tavan tarpeen mukaan.

49. Perinnebiotoopit (Ahlaistentien varsi Pohjapellon ja Landsviljan väli)

Kohteen kahdesta perinnebiotoopista toinen, isompi, on päätien eteläpuolella heti Råforsintien risteyksen lähellä sijaitseva entinen asuinpaikka ympäröivine hakamaineen. Se on valoisa, kivinen, hakamainen mäki, jossa on ränsistyneet rakennukset ja puutarha ja jota on todennäköisesti laidunnettu vuosia sitten. Osittain liian tiheäkasvuisella alueella on monenlaisia puita keskiosan männyistä alempien paikkojen kuusiin ja harmaaleppiin. Paikoin on kauniita katajia, muista pensaista hienoimpia ovat lehtokuusama, koiranheisi, taikinamarja sekä eräät puutarhapensaasat. Ainakin ketoneilikka, ahomansikka, ruusuruoho, pukinjuuri, tuoksusimake, särmäkuisma, päivänkakkara, keltamatarata ja lampaannata esiintyvät alueella. Aluskasvillisuuteen kuuluu myös metsäkasveja ja alueella on muutamia rehevöityneitä laikkuja. Koillisosassa on pieni, korkeakasvuinen, entinen pelto. Toinen kaunis perinnebiotooppi, myöskin hakamainen, mutta paikoitellen tiheäpensakoinen, on pieni tienreunaniitty maisemallisesti tärkeällä paikalla. Sitä hoidetaan jo ympäristötuen erityistuella. Huomio kiinnittyy erityisesti näyttäviin katajiin, muista puuvartisista kasveista mainittakoon lehtokuusama, taikinamarja ja vaahtera. Alueen muita kasveja ovat mm. ahomansikka, kissankello, pukinjuuri, aho-orvokki ja ruusuruoho.

Hoito: Kohteen molemmat alueet säilyisivät parhaiten laiduntaen, mutta harkiten tehtyä raivausta ja niittoakin voi suositella.

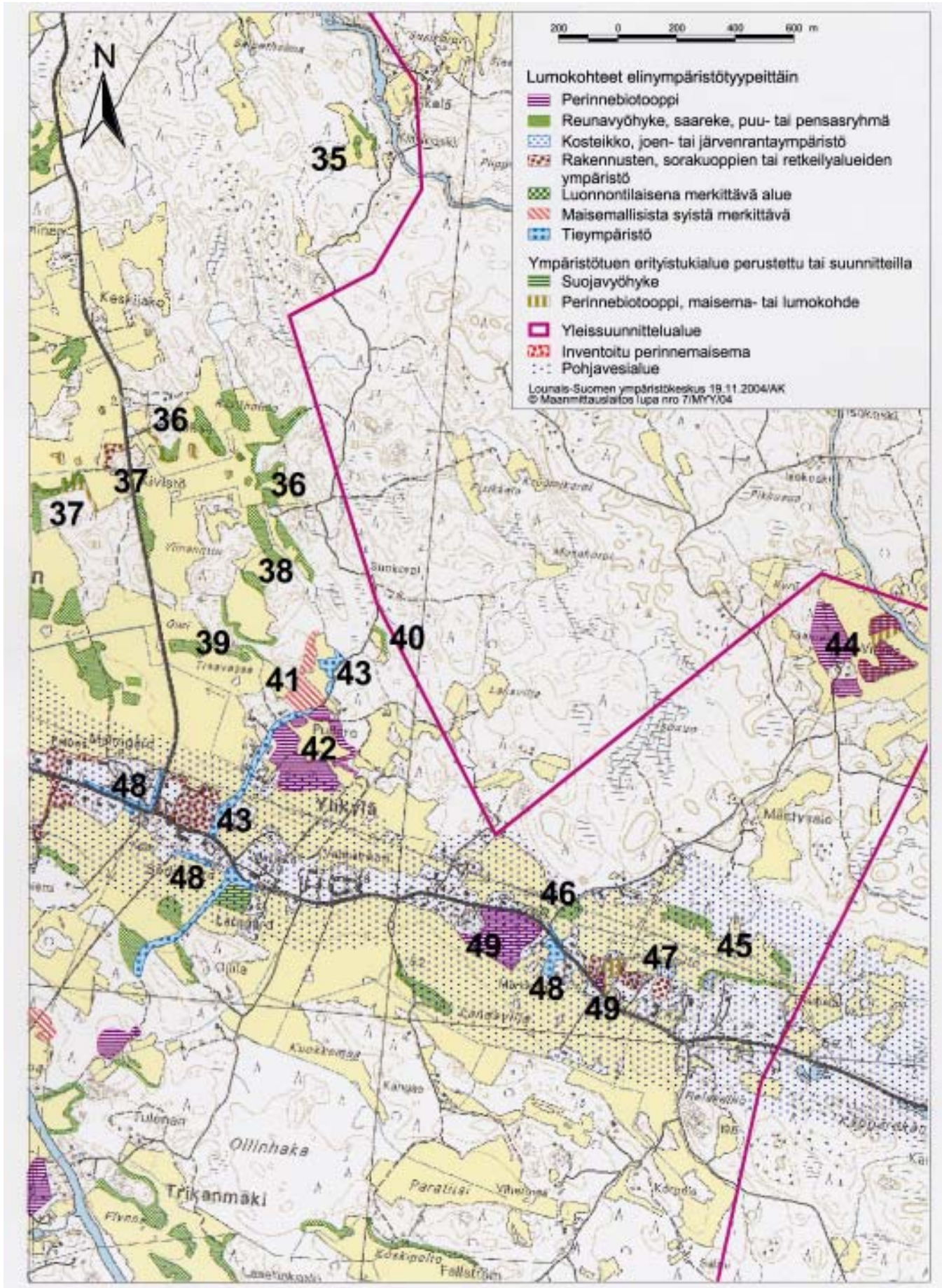
50. Rakennusten ja hiekkakuoppien ympäristöjä (Ahlaistentien varsi)

Kohde koostuu vaihtelevista kulttuurivaikutteisista rakennusten ympäristöistä, joihin sisältyy monenlaisia maisemalle tärkeitä elementtejä kuten tien- ja polun varsien niittyjä ja pientareita, tienvarsimetsiä, takapihoja, hylättyjä pihapiirejä ja käytöstä poistuneita soramonttuja. Kaikki sijaitsevat Ahlaistentien ja asutuksen tuntumassa. Kohteiden pienympäristöt korostavat Ahlaisten kulttuurimaisemalle tyypillistä historiallista kerroksellisuutta. Ne rikastuttavat sekä maiseman että luonnon monimuotoisuutta. Paikoin, kuten sorakuopan ympäristössä Pohjapellon lähellä kasvaa runsaasti ketoneilikkaa, muuten alueilta löytyy ahomansikkaa, kurjenkelloa, päivänkakkaraa, ruusuruohoa ja pukinjuurta. Vanhan sahan ympäristössä kasvaa keltamataraa, ketoneilikkaa, komeita katajia ja lisäksi mm. taikinamarjaa sekä vanhan asutuksen seuralaisena usein esiintyvää terttuseljaa.

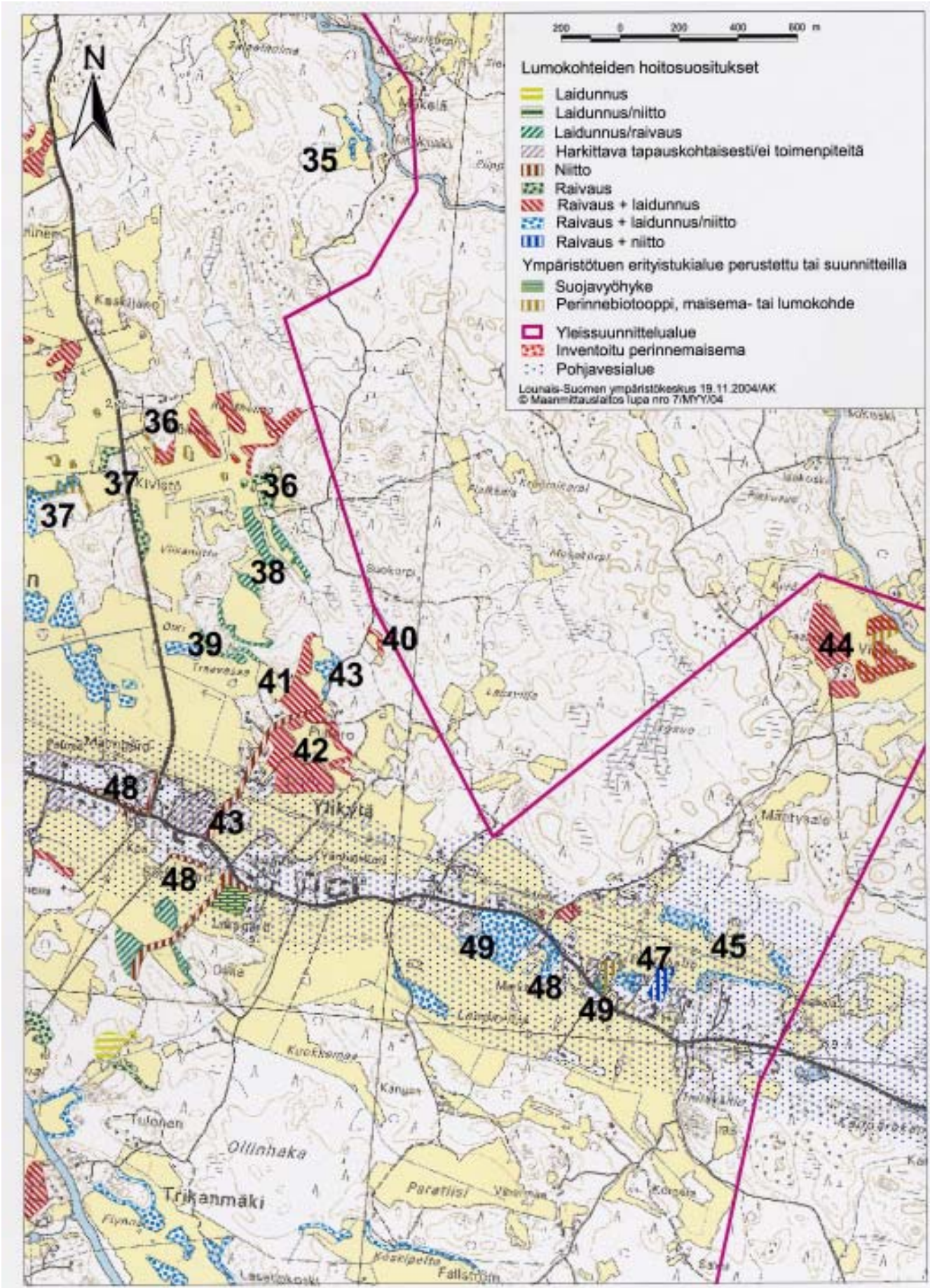
Hoito: Kohteelle ei voi antaa yleisiä hoito-ohjeita paitsi sen, että maaperän tulevassa käsittelyssä tulee noudattaa erityistä varovaisuutta. Kylämiljöön ja rakennusten tulevaisuutta koskevat suunnitelmat vaikuttavat kohteeseen ja hoitomahdollisuudet arvioidaan tapauskohtaisesti luonnon monimuotoisuusarvot huomioon ottaen.

51. Reunavyöhykkeitä ja metsäsaarekkeita

Nämä ovat maisemallisesti tärkeitä alueita Merikarviantien länsipuolella heti kirkonkylän pohjoispuolella, mutta niiltä löytyy myös hienoja kasveja. Varsinkin iso saareke Malmgårdin pohjoispuolella ja sen pohjoispuolinen niemeke ovat monipuolisia. Niissä on jopa vanhaa metsää liekopuineen. Kauniit maisemapuut ja runsas pensaslajisto katajineen, lehtokuusamineen, koiranheisineen ja ruusuineen ovat

Kartta 5 a: Kohteiden 35 - 49 elinympäristötyypit

Kartta 5 b: Kohteiden 35 - 49 hoitosuosituksat

kohteelle luonteenomaisia. Ketoneilikka, keltamatara, jänön- ja törrosara, särmäkuisma, ahomansikka ja päivänkakkara kuuluvat alueiden lajistoon. Kohteen pellonreunat ovat ylireheviä ja paikoin näkyy kaivuutöiden jälkiä.

Hoito: Kohteella tarvitaan raivausta ja pellonreunoissa niitto olisi hyväksi. Kaikki alueet soveltuvat myös laidunnettaviksi, mutta etenkin isolla saarekkeella ja sen pohjoispuolisella niemekkeellä tulisi harkita, olisiko joitakin osia jätettävä koskemattomiksi.

52. Tieympäristö (Larsgårdin länsipuolella)

Tien pientareilla ja sen alkupään luoteispuolelle jäävällä entisellä pellolla on maisemallista merkitystä ja alueella kasvaa myös perinteistä kasvillisuutta. Tie kulkee alkupäässään lähes Ahlaistentien suuntaisena, jolloin sen maisemallinen vaikutus ylittää myös Ahlaistentielle. Tie lienee vanha karjankuljetustie, sillä siihen viittaavia kasveja kohteella ovat mm. ketoneilikka, keltamatara, ruusuruoho ja nurmikohokki. Joiltakin osin tienvarsikasvillisuus on vadelma- ja pujovaltaista, mutta aina välillä näkyy keltamataraa tai ruusuruohoa. Etelämpänä tien varrella on myös kauniita pihlajia ja katajia sekä taikinamarjaa. Lopulta tie kulkee metsässä reunoillaan sammaleisia kiviä. Täällä tien keskeltä löytyi poimulehteä ja varrelta runsaasti ahomansikkaa.

Hoito: Tien pientareet ja entisen pellon laikku olisi niitettävä kerran kesässä. Tien piennarta voisi leventää tien pohjoispäässä sen itäpuolelle muutamia metrejä, koska pellolla kasvaa mm. ketoneilikkaa. Kohteen hoitoa voisi suunnitella esimerkiksi viereisen pohjavesialueen suojavyöhykkeen hoidon yhteyteen.

53. Metsäsaareke ja kaksi reunavyöhykettä (Larsgårdin lounaispuoli)

Kaikki kolme ovat sekametsää kasvavia kivisiä alueita, joissa koivun ja männyn osuus on suuri. Niitä luonnehtii rinteisyys ja lohkareiden runsaus. Itäisimmän alueen itäpäässä on vanhaa kiviäitaa ja myös saarekkeella on kiviäidan tapainen muodostuma. Läntinen pellonreunan alue jatkuu metsään hakamaisena, alueella kulkee leveämpiä polkuja, joilla kasvaa runsaasti ahomansikkaa. Kohteen metsä on umpeutumassa, mutta kauniita katajia kasvaa alueilla melkoisesti. Korkeammilla paikoilla kasvaa metsäkasveja, mutta rinteissä ja pellon reunojen läheisyydessä myös niittylajeja kuten ahomansikkaa, särmäkuismaa, ruusuruohoa, keltamataraa ja pukinjuurta. Toisin paikoin sananjalkaa on runsaasti.

Hoito: Kaikki alueet sopisivat laitumiksi ja niihin voisi yhdistää muitakin lähialueitten pensaikkoisia sekametsiä. Myös pienialaisia peltoja voisi liittää laidunalueisiin, jos niitä köyhdytettäisiin ensin. Mikäli laidunnusta ei voida järjestää, tulisi kohdetta aluksi varovasti raivata ja myöhemmin myös niittää.

54. Reunavyöhyke (Kaarniemen pohjoisosa)

Kohde on kaunis reunametsä, jossa kasvaa maisemapuita ja katajia. Hakamaisen reunan putkilokasveja ovat mm. keltamatara, ahomansikka, särmäkuisma, päivänkakkara ja pukinjuuri. Paikoin pellon reunaan on kaivettu.

Hoito: Pieniä kuusia olisi raivattava ensimmäiseksi ja ylläpitöraivausta voisi jatkaa suunnitellusti. Laidunnus on myös mahdollista.

55. Metsäsaareke (Landsvilja)

Maisemallisesti hieno ja vaihteleva saareke, jonka toisessa reunassa kulkee hiekkatie. Saarekkeessa on kaunis puusto: maisemamäntyjä, tuomitiheikköä, katajia, haapoja, taikinamarjoja, tuhkapensaita ym. Muista kasveista voidaan mainita ahoman-

sikka, särmäkuisma, päivänkakkara, ruusuruoho, pukinjuuri ja punakoiso. Maiseman tunnelmaa lisäävät vanhat kiviset portin pylvää. Saarekkeella on hiljattain rakennettu ja siellä on jonkin verran raivaus- ja kaivuujätettä.

Hoito: Perinteisen laidunnuksen järjestäminen olisi alueen parasta hoitoa. Jos laidunnusta ei voi järjestää, hoidoksi suositellaan varovaista raivausta ja alueen siistimistä sekä rehevien reunojen niittoa.

56. Maisemallisesti merkittävä kohde (Omisholmaa vastapäätä)

Kohde on maisemallisesti kaunis, mutkaisia mäntyjä ja kauniita katajia kasvava pellonreunametsä entisen niityn pohjalla. Alueen arvo on maisemassa, jota luonnehtivat näyttävä puusto ja kivisyys. Kohteella esiintyy sekä metsä- että niittykasveja.

Hoito: Alueelle leviäviä vadelmia, koivuja, pihlajia ja kuusia olisi raivattava toistuvasti. Kauniit puu- ja pensasryhmät säästetään. Myös laidunnus tulisi kyseen ja silloin myös lähialueiden kohteiden hoitoa voisi samalla suunnitella.

57. Perinnebiotooppi (Tulosen pohjoispuoli)

Kohde koostuu hakamaisesta metsästä ja ladon ympäristöstä. Se vaikuttaa entiseltä metsälaitumelta ja on maisemallisesti kaunis haka, jossa kasvaa runsaasti ahomansikkaa. Tien toisella puolella olevan ladon edustalla kasvoi vielä nurmitatarta, joka on Ahlaisissa melko harvinainen.

Hoito: Tätä aluetta olisi laidunnettava, sillä muut hoitotoimet eivät pitemmän päälle säilytä metsälaitumen ominaisuuksia. Ladon ympäryks sen sijaan voidaan hoitaa myös raivaamalla ja niittämällä.

58. Reunavyöhykkeet ja saareke (Tulosen ja Omisholman ympäristö)

Kohteen sekametsäiset reunat ja kapea peltosaareke ovat entisiä laidunmaita. Jokirannassa alueen luoteisosassa on kaunis kalliomäki. Pellon reunoilla on maisemallisesti näyttäviä mäntyjä, kauniita katajia ja mm. näsiää ja tuhkapensasta. Useista mielenkiintoisista kasveista voidaan mainita keltamatara, tuoksusimake, ahomansikka, särmäkuisma, päivänkakkara ja kurjenkello.

Hoito: Metsänreunat pitäisi harventaa ensi tilassa ja raivausjäte korjata pois. Paikoin alueita voisi niittää, varsinkin läntisimmällä alueella, mutta laidunnus olisi tällekin kohteelle paras ratkaisu. Tällöin laitumet voisivat yltää kauemmaksiin metsään. Laidunten suunnittelussa voisi ottaa huomioon yhdistelymahdollisuudet muihin läheisiin kohteisiin.

59. Perinnebiotooppi (Omisholma)

Eteläjoen etelärannalla Omisholman kaakkoisosassa on edelleen osin hevoslaitumena käytetty metsälaidun. Alueella kulkee pikkuteitä ja sen keskellä on lato sekä pieni aukkopaiikka. Metsä- ja niittykasvillisuudessa on säilynyt mielenkiintoisia kasveja kuten tuoksusimake, ahomansikka, kumina, särmäkuisma sekä ketonoidanlukko, jota ei muilta tutkituilta kohteilta kesällä 2004 löytynyt.

Hoito: Hevoslaidunnuksen jatkaminen ja laajentaminen koko alueelle ja mahdollisesti jonkin verran itä- ja länsipuolellekin olisi toivottavaa. Sen lisäksi aluetta olisi raivattava aloittaen kuusista. Myöhempi raivaus olisi harkittava tarpeen mukaan.

60. Reunavyöhykkeet ja metsäsaarekkeet (Trikanmäki)

Kohteen hakamaisilla pellon reunoilla on rikas kasvillisuus. Puu- ja pensaskasvillisuudesta mainittakoon katajat ja raidat, muista kasveista tuoksusimake, keltamartta, särmäkuisma, ahomansikka, päivänkakkara, pölkkyruoho ja jänönsara. Lounaiskulman ladon ympäryys ja sieltä lähtevä kärrytie ovat viehättäviä. Pohjoisosassa on komea maakivi pellon reunalla. 'Kolmen sillan' retkeilyreitti sivuaa aluetta. Kohteen metsäsaarekkeita on todennäköisesti laidunnettu. Ne ovat maisemallisesti hienoja ja eteläisempi on säilynyt myös kasvistollisesti hyvänä. Saarekkeilla kasvaa mm. kauniisti katajaa ja toiselta löytyy koiranheisi sekä lisäksi ahomansikka, särmäkuisma, päivänkakkara ja huopakeltano.

Hoito: Alue hyötyisi laidunnuksesta, jonka voisi laajentaa ympäröiviin metsiin, vaikka ne eivät luonnon monimuotoisuudeltaan ole yhtä edustavia. Laidunus monipuolistaisi retkeilyreitit maisemia. Muuten alueita voisi hoitaa kevyesti raivaamalla varsinkin pientä kuusta ja niittämällä pellon reunojen korkeaa heinää ja ruohokasvillisuutta.

61. Reunavyöhykkeet (Koskipelto)

Kohteeseen kuuluu osin tieympäristöön kuuluva sekametsäreunus, jolla on vanhoja laidunkasveja ja kauniita maisemamäntyjä. Kataja ja taikinamarja ovat tavallisia, muista kasveista mainittakoon ketoneilikka, ahomansikka, särmäkuisma, päivänkakkara ja jänönsara. Kohteen toinen reunavyöhyke on metsittynyt niittyniemeke, joka on laidunkasvien vuoksi arvokas. Puu- ja pensaskasvillisuus on tavanomaisia. Särmäkuismaa on alueella poikkeuksellisen runsaasti, lisäksi siellä esiintyvät ahomansikka, päivänkakkara ja lampaannata. Metsäisyydestä kertovia lehtotesmaa ja nuokkuhelimikkää kasvaa laajalti. Alueella on ojanperkausjälkiä.

Hoito: Hoito olisi aloitettava raivauksella ja myöhemmin aluetta voisi harventaa tarpeen mukaan. Raivausten jälkeen osaa alueesta voi niittää. Kohteen laidunus on myös mahdollista ja tällöin laidunta voisi laajentaa lähimetsiin.

62. Jokivarsiympäristö (Lasetinkoski)

Kohde on kaunis luonnonalue, jota kalastajat käyttävät sekä läpikulku- että kalastuspaikkana. Rannassa on kapea ruokohelpiniitty, jonka takana oleva harmaalepikko muuttuu vähitellen pensaikkoiseksi sekametsäksi. Osa niityn ja pensaikon vaihtumavyöhykkeestä on karhunköynnöksen vallassa. Alueella on myös entinen jokuoma. Alueen mielenkiintoisia kasveja ovat mm. rantatädyke, lehtopalsami, keltaängelmä, ahomansikka ja lampaannata.

Hoito: Aluetta olisi käsiteltävä hyvin varoen. Rannansuuntaisen polun voisi pitää auki ja kevyttä raivausta voisi harkita paikoin jokinäkymän avaamiseksi.

63. Perinnebiotooppi (Isokorventien peltoaukean koillispuoli)

Kohde on pellon ja pellon itäpuolisen talon välinen monimuotoinen alue. Pellon reunan lähellä on metsäsaareke, sitten on avointa niittymäistä, kivistä aluetta ja hakamaista metsää. Puusto on koivu-, haapa- ja mäntyvaltaista, mutta talon lähellä kasvaa synkkää kuusikkoa. Alueen muita kasveja ovat mm. ahomansikka, lillukka, nurmitädyke, aitovirna sekä sini- ja valkovuokko.

Hoito: Alue olisi sopivaa perinteiseen laidunnukseen, sillä kivisyyden vuoksi niitto on hankalaa. Hakamaisuuden säilyttämiseksi varovainen raivaus olisi suositeltavaa, jos laidunnusta ei voi järjestää.

64. Maisemallisesti merkittävä kohde (Isokorventien koillispuoli)

Kohteeseen kuuluu Eteläjoen etelärannalla Forspakan kohdalla sijaitseva, osin luonnonkaunis alue, joka edelleen on kalastustukikohta vanhoine nahkiaismertoineen ja katiskoineen. Alueen länsipäässä on siloista kalliota, sortumia, tien piennarta ja maisemapuita. Lehtomaisessa itäosassa kasvaa koivuja, harmaaleppiä, tuomia, kuusia, matalia vaahteroita, pajuja ja taikinamarjoja. Kenttäkerroksessa kasvavat mm. lehtotähtimö, valkovuokko, aho- ja suo-orvokki. Kohteen kaksi laajempaa aluetta sijaitsevat Isokorventien koillispuolella. Niihin kuuluu kauniita, hakamaisia reunoja, joilla kasvaa paikoin runsaastikin järeitä haapoja sekä koivuja. Pensastossa on tuomea ja katajaa runsaasti. Ruohovartisista kasveista mainittakoon mm. valkovuokko, kiolo, oravanmarja, käenkaali, särmäkuisma, pikkulaukku ja varpu-kasvit. Kauempana metsänreunasta on monipuolista sekametsää ja kallioisen mäen ja ojan välissä on niittymäinen pieni pelto, jolla kasvaa mm. maitohorsma, pietaryrtti ja valkovuokko.

Hoito: Ranta-alueen hoidossa olisi otettava huomioon alueen tuleva käyttö, mutta ainakin kevyttä raivausta voisi tarpeen mukaan tehdä rantojen sortumista varoen. Isompia alueita voisi laiduntaa tai sen sijasta varovasti raivata ja peltoaluetta niittää. Kohteen hakatun osan siistiminen parantaisi maisemallisia arvoja.

65. Tieympäristö (Isokorventie)

Isokorventie on suora, luode-kaakko -suuntainen tie, joka halkoo pitkää, kapeahkoa peltoaukeaa. Tien ja sen vierellä kulkevan ojan piennarkasvillisuus vaikuttaa tavanomaiselta. Sitä on niitetty, mutta pensaikko on jo paikoin kasvanut uudelleen. Kohteen merkitys on tielle näkyvässä ympäröivässä maisemassa.

Hoito: Tien ja ojan pientareet tulisi niittää kahdesti kesässä pensoittumisen estämiseksi. Näin maisema pysyisi avoimena ja näkymä tieltä olisi esteetön. Muutamia satunnaisia maisemapuita tai -pensaita tai näiden ryhmiä voidaan jättää.

66. Reunavyöhykkeet (Forsviikinmäki-Isokorventien lounaispuoli)

Forsviikinmäen sekametsäreunan länsiosassa on hienoa pensaskasvillisuutta ja monipuolista laidunlajistoa. Alueella on myös kaksi hirsilatoa. Kasveista mainittakoon lehtokuusama, ahomansikka, särmäkuisma, päivänkakkara, keltamatara, tuoksusimake, kevätlinnunherne ja syyläjuuri. Paikoin alueella on raivausjätteitä. Isokorven peltoaukean tielle hienosti näkyvät reunavyöhykkeet ovat monimuotoista sekametsää, jossa koivun ja haavan osuus on vielä suuri. Reuna on kapea ja vain paikoin on leveämpiä hakamaisia tai jopa niittymäisiä alueita. Siellä kasvaa vadelmaa, pajua, pensasmaista koivua ja vain vähän matalaa kuusta. Länsireunalta pellon ja metsän vaihtumisvyöhykkeessä esiintyvät mm. valkovuokko, aitovirna, kevätlinnunherne, sudenmarja, kiolo, hietakastikka ja muut korkeat heinät. Kohteen reunavyöhykkeet jatkuvat Meri-Poriin johtavan tien eteläpuolelle pelto-

aukeasta erilliseksi jääneelle alueelle. Täällä länsiosassa on niittymäistä, veden vai-vaamaa, avo-ojitettua entistä peltoa komeine kivenlohkareineen. Alueen pellon-reunat ovat koillisosaa lukuun ottamatta monimuotoista sekametsää, joissa on kau-nista puustoa ja pensastoa. Pellonreunalla on myös komea kivenjätkäle ja iso hirsilato sekä hajonnut hirsilato. Alueella on valtaosia, joissa kasvaa vesikasveja, mm. palpakkoa. Pohjoisosan metsäsaarekkeessa esiintyy mm. kevätlinnunherne. Koko kohde on tiemaisemassa erittäin tärkeä.

Hoito: Forsviikin mäen alue kaipaa siistimistä ja edelleen kevyttä raivausta ja avointen alueiden niittoa. Muita kohteen reunavyöhykkeitä voi kevyesti raivata, sillä hoidettuna alue olisi kaunista tieltä näkyvää maisemaa. Entistä peltoniittyä olisi parasta laiduntaa, sillä sen niitto on hankalaa kivisyyden vuoksi.

67. Metsäsaareke ja reunavyöhykkeet (Isokorventien koillispuoli)

Kohteen metsäsaareke on mäkinen alue, jonka eteläosassa on entinen pihapiiri rakennuksineen. Saareke on kaunis kallioineen, kivineen ja monipuolisine kasvei-neen. Siellä on havaittavissa laidunnuksen merkkejä. Puusto on vaihtelevaa ja ha-kamaista, pensaina on katajaa ja taikinanmarjaa. Kasveista on mainittava ainakin ahomansikka, pölkkyruoho, särmäkuisma, päivänkakkara, lännenmaarianheinä, jänönsara, kevätlinnunherne sekä kalliolla pihapiirin lähellä haisukurjenpolvi. Mäellä on lisäksi lehtomaista metsäkasvillisuutta. Reunoilla on myös ravinteisuutta suosivaa korkeaa kasvillisuutta ja pensastiheikköä. Kohteeseen kuuluvat saa-rekkeen läheiset reunat ovat monimuotoista sekametsää, jossa kasvaa runsaasti koivuja ja haapoja sekä kohtuullisesti pensaita. Kapean reunavyöhykkeen taustal-la on kalliota. Maastossa tavatuista aitaajätteistä sekä ahomansikan runsaudesta päätellen aluetta on laidunnettu melko myöhään. Kohteen pohjoisin osa muodos-tuu pellon itäreunasta ja osittain pellolta vaikuttavasta niittymäisestä ja kivisestä alueesta. Suojaisaa ja valoisaa aluetta on laidunnettu, mistä kertovat mm. ahoman-sikka, jänönsara, tuoksusimake, lännenmaarianheinä sekä päivänkakkara. Katajien ja taikinanmarjapensaiden alla kasvaa runsaasti metsäkasveja. Puusto on män-tyä ja koivua sekä kuusta, mutta haapa on leviämässä. Pellonreunalla on hirsilato ja niittymäisellä pellolla on laidunkasveja ja runsaasti hyönteisiä.

Hoito: Laidunnus olisi parasta hoitoa ja sen voisi järjestää yhdessä lähikoh-teiden kanssa. Maisema-arvot huomioiden tehtävä kevyt raivaus ja niitto olisi hy-vää ylläpitohoitoa. Hoito parantaisi myös maisemaa.

68. Joenvarsiympäristö (Rottenki, Rytökosken lähistö)

Eteläjoen länsirannalla on kolme pientä monipuolista aluetta rannan ja pellon vä-lissä. Rottengin kauniin peltoympäristön pohjoisreunassa on iso maakivi ja tiellä kasvaa näsiää, särmäkuismaa ja ruusua. Kohteen pohjoisosassa pikkupellon vie-reisellä ranta-alueella kasvaa koivua, leppää ja kuusta. Kenttäkerroksen kasveja ovat mm. mukulaleinikki, luhtalitukka ja syyläjuuri. Euroopanmajavan kaatamia puita on rannassa.

Hoito: Nuoria kuusia olisi raivattava harkitusti, muuten raivauksessa on olta-va varovainen jokipenkkojen sortumavaaran vuoksi.

69. Reunavyöhykkeet ja metsäsaareke (Eteläjoki, Rytökosken itäpuoli)

Eteläjoen itäpuolella Rytökosken läheiseen peltoalueeseen liittyy kolme monimuo-toista aluetta, joilla kasvaa vielä perinnebiotoopin kasveja. Kaakkoisin alueista on niemeke, jossa on pari latoa ja kärrytie. Tien pohjalla on laidunkasvillisuutta ja lähellä pellonreunan latoa on runsas ja hyvinvoiva nurmitatarkasvusto. Lisäksi löytyvät ahomansikka, ahomatara, kurjenkello, päivänkakkara, keltaängelmä ja ke-

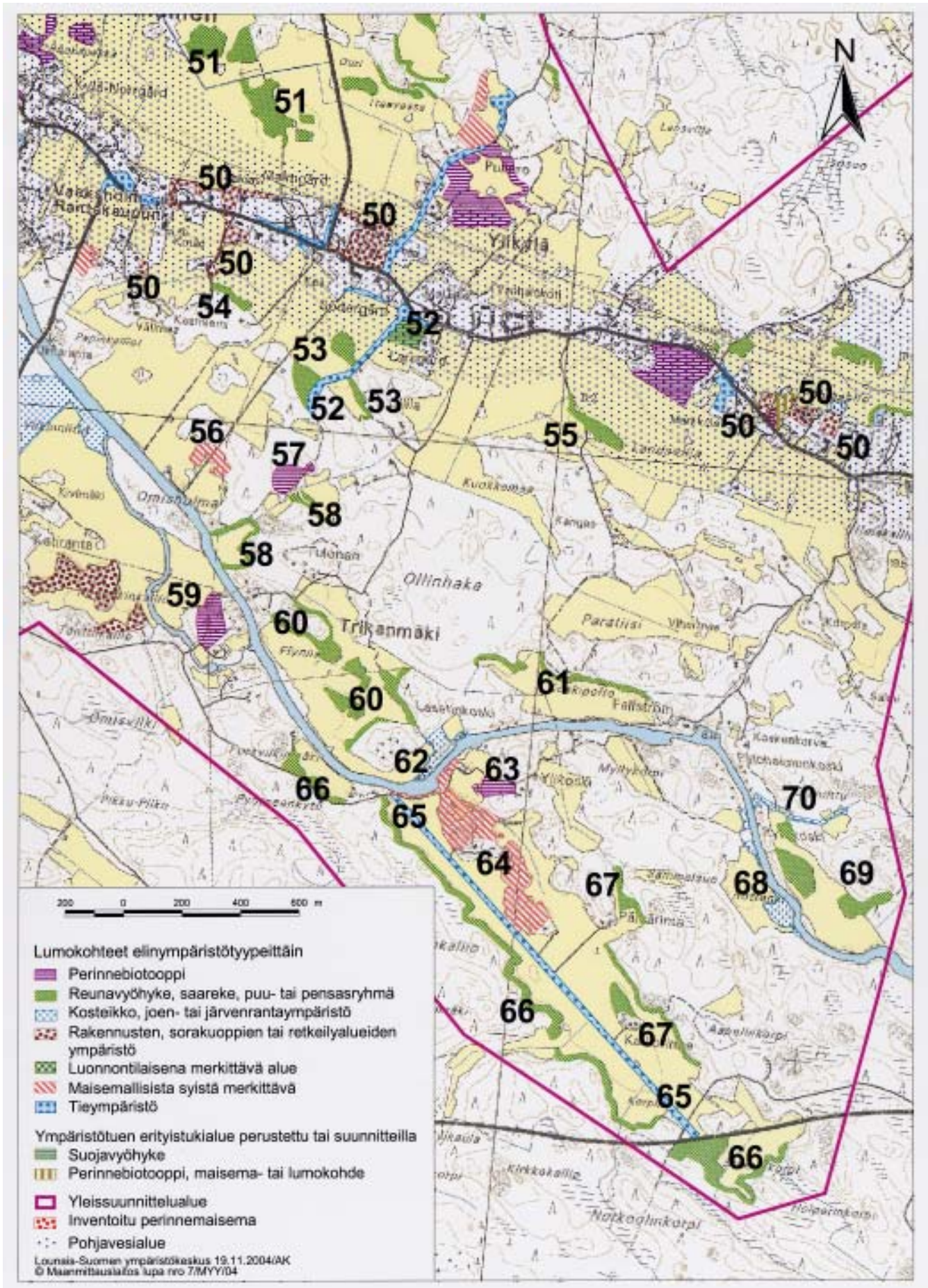
vätlinnunherne. Valoisa ja matalakasvuinen niittylaikku on kaunis. Taustalla ja pellon reunoilla kasvaa katajaa, taikinanmarjaa sekä sekapuustoa. Umpeenkasvu on tällä syrjäisellä paikalla uhkana. Keskellä kohdetta on pellon reunustama kuu-sihaka. Siellä kasvaa myös sekapuustoa ja mm. katajaa, taikinanmarjaa ja näsiä. Kenttäkerroksesta löytyvät särmäkuisma, ahomatara, ahomansikka, syyläjuuri ja kevätlinnunherne. Pohjoisin peltoon työntyvä niemeke on alavaa ja kosteaa aluetta, jonka kasvillisuus on korkeampaa. Sen reunalta löytyvät lännenmaarianheinä, ahomatara, kevätlinnunherne ja märemmissä paikoissa kasvaa mm. kurjenmiehka.

Hoito: Laidunnus olisi parasta hoitoa, mutta myös raivauksella ja niitolla monimuotoisuusarvot säilyisivät.

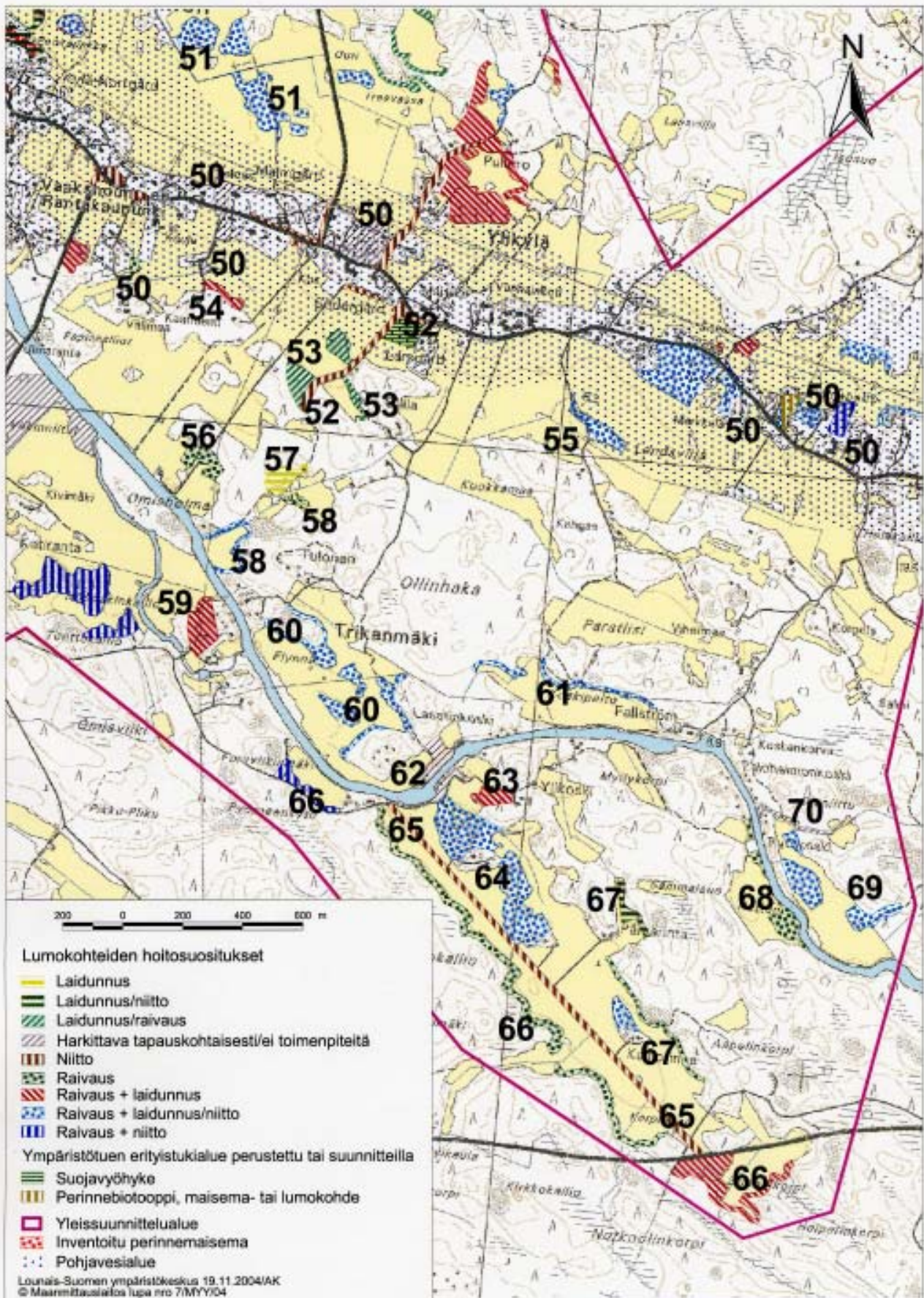
70. Ojanvarsiympäristö (Eteläjoki, Rytökosken itäpuoli)

Rytökosken kohdalla Eteläjokeen laskee idästä kiemurteleva, leveä oja, jonka varrella kasvillisuus on rehevää lehtomaista tiheikköä. Siellä kasvaa harmaaleppää, koivua ja pajuja, hiirenporrasta, korpikaislaa ja lehtopalsamia. Puilla ja pensailla kiertelee humalaa. Ojaan liittyy myös seisovavetinen lammikko, jossa oli runsaasti sammakonpoikasia. Lammessa on raivausjätteitä.

Hoito: Puronvarsi on hienoa luontoaluetta, joka ei vaikuta tarvitsevan hoitoa, ainoastaan tarkkailua, että se säilyisi. Lammikkoa suositellaan siistittävän.

Kartta 6 a: Kohteiden 50 - 70 elinympäristötyypit

Kartta 6 b: Kohteiden 50 - 70 hoitosuosituksukset

Luonnon monimuotoisuuskohteiden toteutus ja rahoitus

5

Maatalouden ympäristötuen erityistuet on tarkoitettu ympäristönsuojelu- ja hoitotoimiin, jotka voivat kohdistua sekä peltoalalle että muihin maatalon elinympäristöihin. Erityistukikohteelle laadittava sopimus voi olla viisi- tai kymmenvuotinen. Erityistuen saaminen edellyttää, että viljelijä on sitoutunut perustoimenpiteiden ehtoihin. Maksettava erityistuki määräytyy hoitotyöstä aiheutuneista kuluista sekä tulonmenetyksistä, jotka syntyvät, kun esimerkiksi suojavyöhykkeeksi perustettava pelto poistuu sopimuksen ajaksi viljelystä. Pääsääntöisesti tuki määräytyy alueiden vuosittaisesta hoidosta aiheutuneiden kustannusten perusteella. Tuki on hehtaarikohtainen ja maksetaan vuosittain.

Luonnon monimuotoisuuden edistäminen, perinnebiotoopin hoito ja joissakin kohteissa maiseman kehittäminen ja hoito ovat tukimuotoja, joita voi hakea tässä yleissuunnitelmassa esitetyille kohteille. Vesiensuojelullisista syistä pellolle perustettavat suojavyöhykkeet ja kosteikot ja/tai laskeutusaltat voidaan yhdistää luonnon monimuotoisuuskohteisiin, vaikka niitä koskevia erityistukisopimuksia haetaan eri hakemuksilla. Myös luonnon monimuotoisuuden edistämisen, maiseman kehittämisen ja hoidon sekä perinnebiotoopin hoidon erityistukisopimukseen liittyviä hoitotoimia voidaan suunnitella ja järjestää yhteisesti, vaikka hakemukset ovatkin erilliset. Kaikkien mainittujen tukien hakeminen on kuitenkin vapaaehtoista. Alueen maininta yleissuunnitelmassa tai sille annetut hoitosuosittukset eivät velvoita tuen hakuun.

Erityistukihakemus toimitetaan liitteineen TE-keskuksen maaseutuosastolle, joka pyytää ympäristökeskukselta lausunnon kohdealueen sopivuudesta vesiensuojelun, luontoarvojen tai maisemallisten näkökulmien osalta. Ympäristökeskuksen puoltava kanta on edellytys rahoituksen saamiselle. Tukihakemukseen on tärkeää liittää sijaintikartta, yksityiskohtainen perustamis- ja hoitosuunnitelma selostuksineen ja kustannuslaskelma. Suunnitelma sisältää mm. kohteen kuvauksen, selvityksen lohkoista pinta-aloineen ja selostukset hoidon tavoitteista ja vaikutuksista, peruskunnostus- ja vuosittaisista hoitotoimenpiteistä sekä toimenpiteiden aikataulun. Yksityiskohtaisempaa tietoa erityistuen hakemisesta löytyy tukioppaista ja esitteistä, joita saa mm. kuntien maaseutuviranomaisilta, alueellisista ympäristökeskuksista ja TE-keskuksista. Erityistukihakemukseen liitettävän suunnitelman voi tehdä käyttäen valmiita suunnitelmalomakkeita, joita saa mm. Lounais-Suomen ympäristökeskuksen internetsivuilta. Suositeltavaa on kuitenkin käyttää apuna ammattisuunnittelijaa.

Luonnon monimuotoisuuskohteista, perinnebiotoopeista ja maisemanhoitoalueista rahoitetaan ensisijaisesti niitä kohteita, jotka sijaitsevat yleissuunnittelualueilla, inventoiduilla perinnemaisemilla, hoito- ja maisemanhoitosuunnitelma-alueilla, arvokkailla maisema-alueilla sekä Natura-alueilla. Lisäksi etusijalla ovat kohteet, joilla on edellisellä sopimuskaudella ollut vastaava erityistukisopimus.

Nykyisessä ympäristötukijärjestelmässä tärkeimmät maatalousympäristön biologista monimuotoisuutta sekä avoimen viljelymaiseman säilymistä edistävät muut erityistukimuodot ovat suojavyöhykkeiden perustaminen ja hoito, kosteikkojen ja laskeutusaltaiden perustaminen ja hoito, luonnonmukainen tuotanto sekä alkuperäisrotujen kasvattaminen. Ympäristötukijärjestelmä uudistuu todennäköisesti vuonna 2007, jolloin tukityypit ja -mahdollisuudet todennäköisesti muuttuvat.

6

Luonnon monimuotoisuusalueiden hoito

Ennen hoitotoimenpiteitä

Luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävällä kohteella täytyy aina ensimmäiseksi tehdä suunnitelma ja selkeyttää tavoitteet, mihin alueen hoidolla pyritään. Esimerkiksi talousmetsän hoidon tavoitteet ovat toisenlaiset ja saavutetaan toisin keinoin kuin luonnon monimuotoisuuden edistäminen tai maisema-arvojen lisääminen.

Jos kohteelle haetaan ympäristötuen erityistukea, on suunnitelmassa esitettävä sille hoitotoimenpiteitä. Hoidon suunnittelulähtökohdat riippuvat alueesta ja käytettävissä olevista voimavaroista. Alueiden hoidon yleisiin periaatteisiin tutustuminen ja omien mahdollisuuksien arviointi on tehtävä ennen varsinaista hoitosuunnitelmaa. Osa alueista on luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita sellaisinaan eikä niillä tarvita aktiivisia hoitotoimenpiteitä. Tällaisia alueita kannattaa varjella rakennus- ym. maastoa muuttavilta töiltä, jos suinkin mahdollista. Luonnon monimuotoisuuden edistäminen on varsin pitkäjänteistä työtä, varsinkin jos ajatellaan esim. puiden ikää ja kasvunopeutta. Kohteiden hoitoa suunniteltaessa kannattaakin ajatella tukikausia pitemmällekin tulevaisuuteen.

Laidunnus

Laidunnus on usein paras hoitomuoto luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäville alueille. Hyvät perinnebiotoopit ovat muodostuneet laidunnuksen seurauksena ja laidunnuksella niiden harvinaistunutta kasvillisuutta voidaan ylläpitää ja lisätä. Laidunnus on usein ainoa mahdollisuus hoitaa laajoja alueita tai sellaisia lumokohteita, joiden koneellinen niitto on kivisyyden, epätasaisuuden tai jyrkkyyden takia käytännössä mahdotonta. Usein laidunnettavissa kohteissa on ensin tehtävä kunnostusraivausta. Yleensä laidunnus parantaa kohteiden maisemallista arvoa ja eläimet monipuolistavat maaseutu-ympäristöä. Ylilaidunnusta on vältettävä ja esimerkiksi maisemapuiden kuntoa laidunalueilla on syytä tarkkailla. Laidunnuksen suunnittelu ja käytännön järjestelyt riippuvat eläinlajista ja alueesta ja ne täytyy aina tapauskohtaisesti arvioida. Luonnon monimuotoisuusalueiden laidunnukseen usein liitetään niitto. Erityisesti ylirehevoityneitä laikkuja tai sellaisia kasvustoja, joita eläimet eivät syö (esim. vadelma, ruusu) on tarpeen niittää.

Laidunnuksen periaatteet

Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkailla kohteilla ja varsinkin erityistukialueilla laiduntaville eläimille ei tule antaa lisäruokaa, sillä ruoan sisältämät ravinteet kulkeutuvat niitylle rehevöittäen kasvillisuutta. Niityn ravinnontuoton ehtyessä eläimet siirretään toiselle laidunlohkolle.

Erityistukilaitumien yhteydessä ei saa olla lannoitettuja nurmilaitumia, joiden ravinteet saattavat rehevöittää kasvillisuutta. Pieniä vanhoja peltokuvioita voidaan käytännön syistä sisällyttää sopimusalueeseen, jos niiden mukaanoton ei arvioida vaikuttavan haitallisesti alueen tilaan. Mikäli tukihakemuksessa esitetään näin toimittavan, alueellinen ympäristökeskus arvioi tapauskohtaisesti lausunnonsaan, voidaanko näin menetellä. Usein peltoja voidaan ottaa mukaan, kun niitä ensin köyhdytetään ravinteista korjaamalla rehusato kasvukauden alussa ennen laidunnuksen aloittamista tai hoidetaan niittämällä ja korjaamalla niittojäte pois muutama vuosi ennen laidunnusta.

Laidunnusaika

Perinteisesti laidunkausi alkaa toukokuun puolivälissä - kesäkuun alussa kevään säästä riippuen. Tätä käytäntöä on syytä jatkaa, jollei hoito-ohjeissa toisin suositella. Niityillä kasvukausi on kiivain keväällä ja alkukesästä ja myös kasvillisuuden ravintoarvot ovat tällöin korkeimmillaan. Laidunnuksen suunnittelussa on tärkeää huomioida kasvukauden alkamisen vaihtelut. Laidunnuspaineen tulee olla alueen tuottoon nähden sopiva ja on muistettava, että luonnonlaitumilla ravinnon määrä vaihtelee selvästi vuosittain. Sateisina kesinä syötävää on paljon enemmän kuin kuivina. Laidunkiertoa käytettäessä eläinmäärät voivat olla huomattavasti suurempia. Suurten laidunkuvioiden osalta tulee katsoa, että laidunkierron viimeinen kuvio vaihtelee vuosittain. Jos aina sama kuvio jää viimeiseksi, huonosti syödyksi laitumeksi, tulee sen kasvillisuus rehevöitymään. Vastaavasti usein aloituskuviona ollut kuvio tarvitsee ajoittain kevyemmän "lepovuoden", joka sille voidaan järjestää vuorottelemalla lopetuskuviota kunakin vuonna.

Niitto

Niittoaika

Paras niittyjen niittoaikajankohta on kasvien kukinnan ja siementen tuleentumisen jälkeen heinäkuun puolivälissä - elokuun alussa. Peruskunnostettavat niityt on syytä niittää jo kesäkuun lopulla. Niitto ja haravointi voidaan resurssien riittävyyden mukaan uusina osalla tai koko niittoaikalla kuukautta myöhemmin. Näin toimien niitylle vuosien aikana kerääntyneitä ravinteita saadaan poistettua tehokkaasti.

Niittoperiaatteet

Hyönteislajiston kannalta parasta on, että niitto tehdään jättämällä vuosittain esimerkiksi yksi neljännes niittämättä. Niittämätön alue vaihtelee vuosittain, joten kukin neljännes jää niiton ulkopuolelle joka neljäs vuosi. Niiton vaikutuksia voidaan tehostaa jälkilaiduntamalla karjaa niityllä. Niittoaikojen korjataan aina huolellisesti pois. Jos heiniä ei ole mahdollisuutta kuljettaa pois niityltä, ne poltetaan niityn ulkopuolella tai muussa kasvillisuudeltaan vaatimattomassa kohdassa riittävän etäällä vesistöistä.

Raivaus

Raivauksen ajoittaminen

Kunnostettavilla alueilla puuston raivaus tehdään usean vuoden aikana, jos se suinkin on mahdollista. Kaadettujen puiden juuriston lahotessa vapautuu maaperään runsaasti ravinteita, jotka rehevöittävät pintakasvillisuutta. Varsinkin, jos alueelle ei voida järjestää tehokasta laidunnusta tai niittoa raivauksen jälkeen, puiden kaadot on hyvä ajoittaa usealle vuodelle, jolloin vesakkoa ja ravinteisuutta suosivaa ruohovartista kasvillisuutta tulee vähemmän ja ylläpitöraivauksen tarve vähenee. Jos alueelta esimerkiksi suunnitellaan kaadettavan nuoria haapoja, on ne hyvä kaulata 3 – 5 vuotta ennen kaatoa vesakoitumisen vähentämiseksi.

Millä tavalla raivataan

Puuston harvennuksessa ei pyritä tasavälisyyteen eikä puistometsän tyyliiseen harvaan ja siistiin metsikköön, vaan avoimien niitty laikkujen ja puuryhmien vuorotteluun. Raivauksessa jätetään erilajisia ja erikokoisia pensaita ja puita alueelle. Mikään laji ei ole huonompi kuin muu, sillä esimerkiksi usein isot raidat ja ryteikköiset tuometkin tuovat oman osansa monimuotoisuuteen. Jos raivattavalla alueella halutaan tuoda esiin kaunis kallio tai muu maisemallisesti merkittävä kohde, sen edestä kaadetaan peittävät puut, mutta lähistölle jätetään pieniä lehtipuita tai pensaita kasvamaan ja luomaan kerroksellisuutta ja syvyyttä. Ne kaadetaan vasta sitten, kun ne peittävät liikaa. Huomionarvoisille pensas- ja puulajeille voidaan tehdä kasvutilaa, mutta alueesta tulee yksitoikkoinen, jos siellä kasvaa vain niitä. Raivauksessa ei suositeta mitään lajia tai tyyppiä. Esimerkiksi katajaa kasvavalle alueelle jätetään muitakin lajeja, mutta poistetaan varjostavia puita eikä suositeta vain pylväsmäisiä katajia, vaan myös pyöreitä ja matalia jätetään kasvamaan.

Kaikkea ei raivata

Maapuut, laho- ja kolopuut, vanhat lehtipuut ja pensastiheiköt säästetään puustoa raivattaessa. Puita ja pensaita jätetään vanhojen lehtipuiden sekä kolo- ja lahopuiden ympärille. Näin luodaan sopivia elinympäristöjä epifyyttisille (puun pinnalla kasvaville) sammalille, jäkälille ja käävääkkäille. Maisemallisesti merkittäviä ja esimerkiksi erikoisen mallisia tai poikkeuksellisen kokoisia puita ei kaadeta, ei edes kuolleena. Pystyyn kuollut vanha kuusikin voi olla maisemassa hyvä kiintopiste ja monien hyönteisten elinympäristö. Yleensä vanhat ja isot haavat säästetään. Myös hyvinmuotoisia ja terveitä maisemapuiksi vuosikymmenten päästä kasvavia puita kannattaa jättää muutamia kasvamaan. Ryteikköiset pensastiheiköt eivät ole maisemallisesti kaikkein edustavimpia, mutta sopivissa paikoissa seläiset ovat eläinten suojapaikkoja ja siten lisäävät luonnon monimuotoisuutta.

Raivaus- ja muut jätteet

Hakkuutätteet korjataan aina pois raivatuilta alueilta. Risut yms. polttopuuksi kelpaamaton puu poltetaan alueen ulkopuolella tai muussa kasvillisuudeltaan vaatimattomassa kohdassa kuitenkin riittävän etäällä vesistöistä. Vanhat piikkilanka-aidat ja muut alueelle kertyneet rojut kerätään pois. Piikkilanka voi aiheuttaa loukkaantumisia laidun- ja luonnoneläimille.

Perusraivauksen jälkeen

Maitohorsma- ja vadelmakasvustojen ilmaantuminen estetään aloittamalla laidunnus tarpeeksi voimakkaana heti raivauksen jälkeen seuraavana kesänä. Niillä uudelleen laidunnukseen otetuilla aloilla, joilla kasvaa ongelmallisen paljon maitohorsmaa, pelto-ohdaketta, nokkosta tai vadelmia, voidaan niityn kasvillisuuden elpymistä nopeuttaa niittämällä ko. kasvustoja kesän aikana. Esim. kuivunutta nokkosta eläimet syövät mielellään. Jos alueelle ei voida järjestää laidunnusta, aluetta niitetään ja tehdään ylläpitoraivausta poistamalla vesakkoa useiden vuosien ajan.

Istutukset

Luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävillä kohteilla ei yleensä tarvita mitään kasvien istutuksia. Ongelmana on pusikoituminen, ei niinkään liian harva kasvusto. Yleensä riittää, että jätetään esimerkiksi alueella luonnostaan kasvava puu kehittymään maisemapuuksi tai annetaan pensaiden tehdä juurivesoja ja siementää pensasryhmän aikaansaamiseksi. Joskus maiseman kehittämiseksi tehdään istutuksia, kuten puukujanteita tai istutetaan kasvillisuutta näkösuojaksi ja silloin alueelle voidaan hakea maiseman kehittämiseen ja hoitoon tarkoitettua erityistukea. Istutuksissa suositaan aina kotimaisia, alueelle tyypillisiä lajeja. Seudulla joskus kasvaneita, sittemmin harvinaistuneita lajeja voidaan tietysti istuttaa, mutta erikoiset ulkomaiset lajit kuuluvat puistoihin ja pihoihin eivätkä maaseudun luonnon monimuotoisuusalueille.

Reunavyöhykkeiden ja metsäsaarekkeiden hoito

Reunavyöhykkeiden ja metsäsaarekkeiden luonnon monimuotoisuus

Pellon ja metsän välisellä reunavyöhykkeellä on merkitystä luonnon monimuotoisuuden kannalta. Reunavyöhyke tarjoaa monille linnuille ja pikkunisäkkäille pesimis- ja lepopaikkoja ja sen lisäksi ne ovat usein tärkeitä hyönteisten elinympäristöjä. Kaikki reunavyöhykkeet eivät välttämättä ole luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen merkittäviä, mutta usein ne metsän ja pellon vaihtumisvyöhykkeinä ovat avarassa maatalousmiljöössä maiseman rajaajia. Erityisesti kasvillisuuden kerroksellisuus ja avointen ja tiheiden alueiden vaihtelu tuo reunavyöhykkeille maisemallista arvoa.

Se, että reunavyöhykkeillä kasvaa erilaisia lehti- ja havupuita, lisää vuodenaikojen mukaista maiseman vaihtelua. Metsäsaarekkeet ovat myös luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä alueita. Ne voivat olla hyvinkin tiheitä ja puustoisia tai vain pensasryhmiä tai kalliokumpareita ja kivikasvoja, joiden reunalla kasvaa

muutama puu. Usein ne ovat peltojen keskellä hyviä suojapaikkoja mm. linnuille ja nisäkkäille. Metsäsaarekkeet ovat yleensä keskeisillä paikoilla peltoaukeilla ja siten maisemallisesti tärkeitä.

Saarekkeiden ja reunavyöhykkeiden perusraivaus

Reunavyöhykkeitä hoidetaan harventamalla puustoa varovasti, valikoivin poimintahakkuuin. Vyöhyke säilytetään pääosin tuuheana, mutta harvennuksilla luodaan aukkoja valoa tarvitseville kasveille. Jos reunavyöhykkeellä kasvaa runsaasti varjostavia kuusia niitä poistetaan ja reunavyöhykkeeseen jätetään eri kokoisia lehti- ja havupuita sekä pensaita. Vältetään sitä, että harvennuksen jälkeen reunavyöhykkeellä kasvaa paljasrunkoisia isoja puita ja matalaa pensaikkoa ja keskikerros puuttuu. Harvennuksissa säilytetään vyöhykkeen puuston ja pensaiston monikäisyys, monikerroksisuus ja monilajisuus. Erityisesti tulee välttää metsänhoidossa yleistä tasaikäiseksi ja -kokoiseksi harventamista, mutta ei tarkoitus ole tavoitella myöskään harvaa varpupohjaista puistometsätyyppistäkään ympäristöä. Voimakkaita raivauksia tulee erityisesti välttää metsäsaarekkeilla, jotka jo sijaintinsa vuoksi ovat alttiita esim. tuulenskaadoille. Usein metsäsaarekkeen ja joskus myös reunavyöhykkeen tiheä pensaikko on lintujen ja muiden eläinten suojapaikka hyvin avoimessa ympäristössä ja sitä kannattaa jättää paikoitellen raivaamatta.

Alueiden perusraivauksessa poimitaan näkyviin valikoituja kohteita, esimerkiksi vanhoja tai erikoisen muotoisia puita, suuria kiviä tai kalliopaljastumia. Myös hyväkuntoinen maisemaan sopiva lato voidaan tuoda paremmin esiin. Keloutunut tai maahan kaatunut puu lisää yleensä monimuotoisuutta ja usein sopii maisemalliseen ilmeeseen. Myös muutamia suuria maisemapuita voidaan jättää ja pienempiä kasvamaan sellaisiksi. Raivausjätteet kerätään aina alueilta pois. Sekä metsäsaarekkeilla että reunavyöhykkeillä suositaan kotimaista, seudulle tyypillistä lajistoa ja poistetaan liian erikoiset alueelle levinneet tai joskus istutetut lajit. Esimerkiksi hopeapaju tai hopeakuusi saattaa olla liian silmiinpistävä perinteisessä maaseutumaisemassa.

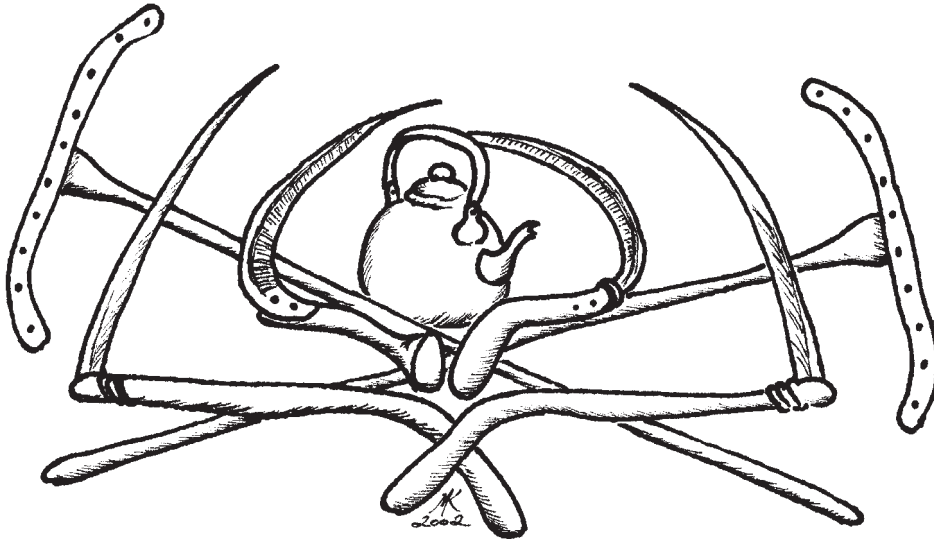
Muut hoitotoimenpiteet

Niittymäisten tai hakamaisten alueiden hoitoon liitetään yleensä niittoa tai laidunnusta, jotka toteutetaan edellä mainittujen periaatteiden mukaan. Niittojätteet kerätään pois rehevöittävästä aluetta. Hoitotoimiin voi kuulua myös olemassa olevien kivi- tai maakasojen tasoitus tai vanhojen raivausjätteiden tai alueelle kertyneiden tarpeettomien tavaroiden tai koneiden poisto, joilla ainakin parannetaan saarekkeiden ja metsänreunojen maisemallisia arvoja. Reunavyöhykkeen tai metsäsaarekkeen ylläpitohoitoon perusraivauksen jälkeen kuuluu usein pellonpuoleisten reunojen ja avointen alueiden niittoa ja kasvavien lehtipuutaimikoiden harvennusta. Paikoin tuomet, pajut ja haavat saattavat vallata avointa alaa ja niitä on syytä raivata.

Mitä reunavyöhykkeillä ja saarekkeilla ei tehdä

Maatalouden ympäristötuen erityistuen periaatteiden mukaan hoidettavilla reunavyöhykkeillä ja metsäsaarekkeilla ei säilytetä maatalouskoneita, rakennustarvikkeita tai maansiirtotyöjätettä. Niillä ei myöskään varastoida rehupaaleja tai raivaus- ja niittojätteitä eikä muutakaan jätettä. Pellon reunojen suoristuksista ja ojien

perkauksista tulevien kaivuumassojen läjitystä ei tehdä metsäsaarekkeille tai reu-
navyöhykkeille. Kivi- tai maakasat huonontavat alueiden monimuotoisuusarvoja
ja sen jälkeen ei hoidollakaan enää saavuteta monimuotoisuuden lisääntymistä
eikä suuria maisemallisiakaan hyötyjä. Yleensä alueilla ei tehdä mitään rakennus-
tai maansiirtotöitä ja jos sellaisia tulee tehtäväksi, ne kohdat rajataan pois tuen
piiristä.

Lähteet

- Heino, U. 1979. Ahlaisten historia. Pori. Porin kaupunki. 739 s. ISBN 951-99220-1-6.
- Heikkilä, M. (toim.) 2002. Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden yleissuunnittelu-
opas. Helsinki. Maa- ja metsätalousministeriö & Ympäristöministeriö. Suomen ympäris-
tö 591. 60 s. ISBN 952-11-1275-1, ISSN 1238-7312.
- Jutila, H, Pykälä, J., Lehtomaa, L. 1996. Satakunnan perinnemaisemat. Jyväskylä. Alueelliset
ympäristöjulkaisut 14. 198 s. ISBN 952-11-0054-0, ISSN 1238-8610.
- Kalinainen, P. 1984. Ahlaisten jokisuiston ja Mustalahden vesikasvillisuus vuonna 1984. Porin
kaupungin tutkimuksia 60/1984. 78 s. ISSN 0358-5786.
- Lehtinen, H. (toim.) 1995. Ympäristön tila Satakunnassa. Helsinki. Suomen ympäristökeskus.
Alueelliset tilaraportit 5. 112 s. ISBN 951-47-9898-8, ISSN 1236-5300.
- Maisema-aluetyöryhmä 1992. Arvokkaat maisema-alueet. Maisema-aluetyöryhmän mietintö
II. Helsinki, Ympäristöministeriö. Mietintö 66/1992. 204 s. ISBN 0788-5954, ISSN 951-47-
5194-9.
- Maanmittauslaitos. Pitäjäkarttojen kopiot, lehdet V:3/11-12, V:3/16-17. Kartoitusvuodet n. 1927-
29.
- Mattila, O. 2000. Pohjois- ja Lounais-Porin osayleiskaava-alueiden luontoselvitys 1999. Porin
kaupungin suunnittelusarja c 29. 64 s. ISBN 951-9050-76-0. ISSN 0358-576X.
- Perttula, H. 1995: Ahlaisten Mustalahden kasvillisuus kesällä 1995. Turku. Lounais-Suomen
ympäristökeskuksen monistesarja 3/95. 15 s. ISBN 951-53-0578-0, ISSN 1238-3201.
- Perttula, H. 1997: Mustalahden tila ja kunnostus. Lounais-Suomen ympäristökeskuksen mo-
nistesarja 2/97. 45 s. ISBN 951-53-1179-9, ISSN 1238-3201.
- Satakunnan rakennusperinne 1990. Satakunnan seutukaavaliitto Sarja A: 177. 208 s. ISBN 951-
9216-60-x, ISSN 0358-8831.
- Satakunta. 1996. Kulttuuriympäristöohjelma 1995. Turku. Lounais-Suomen ympäristökeskus.
84 s. ISBN 951-53-0683-3.
- Ympäristöhallinnon paikkatietoaineistot